

**A HUDI20023 Gödöllői-dombság
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve**

Budapest
2017.

Jelen fenntartási terv a Földművelésügyi Minisztérium költségvetési fejezet Természetvédelmi kártalanítás elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat keretéből a 2018. februárjában kiadott „Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez” alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők:

Pétsch Nóra
Szénási Valentin

Szakértők:

Baranyai Zsolt
Bérces Sándor
Estók Péter
Görföl Tamás
Pál Attila

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2017.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

Natura 2000 fenntartási terv	4
A terület azonosító adatai	5
Név	5
Azonosító kód	5
Kiterjedés	5
A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
Jelölő élőhelyek	5
Jelölő fajok	5
Érintett települések	6
Egyéb védettségi kategóriák	7
4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről	7
1.	8
Tervezési és egyéb előírások	9
Természetvédelmi kezelési terv	9
Településrendezési eszközök	9
Körzeti erdőtervek és üzemtervek	11
Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	11
Halgazdálkodási tervek	11
Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	11
Egyéb tervek	11
Veszélyeztető tényezők	13
Kezelési feladatok meghatározása	18
Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	18
Kezelési javaslatok	19
Élőhelyek kezelése	19
Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	40
Fajvédelmi intézkedések	40
Kutatás, monitorozás	41
Mellékletek Kezelési egységek térképe	43
A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	44
Agrártámogatások	44
Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	44
A cserjésedés visszaszorítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendeletben nem szereplő inváziós fajok visszaszorításának ösztönzése is szükséges.	45
Pályázatok	45
Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	46
A tervezési terület alapállapot jellemzése	47
Környezeti adottságok	47
Éghajlati adottságok	47
Vízrajzi adottságok	47
Talajtani adottságok	47
Természeti adottságok	47
A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	53
A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	61

A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	63
A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	69
Területhasználat	70
Területhasználat és kezelés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Mellékletek.....	76

Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Gödöllői-dombság kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDI20023
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	7 517.48 ha
--------------------------------	-------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

Jelölő élőhelyek

- Pannon homoki gyepek (6260)*
- Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)*
- Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal* (91G0)*
- Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescensszel* (91H0)*
- Pannon cseres-tölgyesek (91M0)*
- Euroszibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (91I0)*

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

- Meszes alapközetű féltérmezetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
- Szubpannon sztyeppék (6240)*

A Natura 2000 adatlapon szereplő, de a területen nem található közösségi jelentőségű élőhelyek:

- Síksági pannon löszgyepek (6250)*
- Mészkevelő üde láp- és sásrétek (7230)*

A 2006 – 2017 között több ütemben elkészített (és aktualizált) élőhelytérkép alapján a területen a Natura 2000 jelölő élőhely síksági pannon löszgyepek 6250*, valamint mészkevelő üde láp- és sásrétek 7230* előfordulása nem igazolható.

(a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

Jelölő fajok

- Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
- homoki kikerics (*Colchicum arenarium*)
- piros kígyószisz (*Echium russicum*)
- leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)
- szarvas álganéjtűró (*Bolbelasmus unicornis*)
- magyar futrinka (*Carabus hungaricus*)
- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- remetebogár (*Osmoderma eremita*)*
- skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)

- szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- magyar tavaszi fésűsbagoly (*Diószeghyana schmidtii*)
- sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)*
- magyar tarsza (*Isophya costata*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
- hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)
- csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)
- európai vidra (*Lutra lutra*)

(a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű jelölő fajok)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok:

- harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)
- hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

A Natura 2000 adatlapon szereplő, de a területen nem található közösségi jelentőségű faj:

- vágó csík (*Cobitis taenia*)

A vágó csík (*Cobitis taenia*) törlése javasolt a jelölő állatfajok listájából, mert a faj jelenlétét többszöri, célzott kereséssel sem sikerült bizonyítani.

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészetekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
<u>PEST MEGYE</u>		
Bag	910,17	38,7
Domony	469,45	21,5
Erdőkertes	7,06	1,2
Dány	149,93	3,5
Galgahévíz	275,42	8,8
Gödöllő	1482,87	24,0
Isaszeg	1217,30	22,2
Kerepes	19,31	0,8
Kistarcsa	66,19	6,0
Pécel	1300,13	29,8
Örbottyán	281,53	10,3

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Sülysáp	62,05	1,3
Valkó	537,19	14,3
Vácegres	67,61	4,9
Váckisújfalu	200,59	18,8
Vácszentlászló	470,63	15,8

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Érintettség (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos ökológiai hálózat magterület övezete	MT		6181,27	82,23	Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete	ÖF		987,1	13,13	Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat puffterület övezete	PT		174,52	2,32	Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos jelentőségű védett természeti terület	TK	Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet	6140,67	81,69	4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről
ex lege védett természeti terület	láp	Malom-dűlő - Vácegres	4,98	0,066	természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti terület	láp	Máriabesnyői-völgy - Gödöllő	1,06	0,014	természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti terület	láp	Felső-Tápió mente - Sülysáp, Dány	31,89*	0,42	természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti emlék	földvár	Nagy erdő dűlő - Váckisújfalu	kiterjedést megállapító határozat nem született		természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti emlék	földvár	Kéri-erdő - Órbottyán	kiterjedést megállapító határozat		természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Érintettség (%)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
			nem született		
ex lege védett természeti emlék	forrás	Pap Miska kútja – Gödöllő	kiterjedést megállapító határozat nem született)		természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti emlék	forrás	Sárkút-forrás – Vácszentlászló	kiterjedést megállapító határozat nem született		természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti emlék	forrás	Hajagos-völgyi-forrás	kiterjedést megállapító határozat nem született		természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
ex lege védett természeti emlék	forrás	Forrói-forrás – Pécel	kiterjedést megállapító határozat nem született		természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján
erdőrezervátum	erdőrezervátum	Gödöllői Nagy-Istrázsa-hegyi erdőrezervátum	139,74	1,86	14/2000. KöM rendelet a DINPI illetékességi területén lévő egyes védett természeti területek erdőrezervátummá nyilvánításáról

*a természetvédelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 26. § (3) bekezdés szerinti hatósági határozatok hiányában hozzávetőleges adat.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Természetvédelmi kezelési terv

- A területre nincs elfogadott természetvédelmi kezelési terv. A Gödöllői-dombság Tájvédelmi Körzet természetvédelmi terv tervezete 2008-2009. folyamán készült el.

Településrendezési eszközök

- **Bag:**
Bag Nagyközség Önkormányzata képviselő-testületének többször módosított 25/2005. (V.26.) Ökt. határozata a Településszerkezeti Tervről és többször módosított 8/2005. (V. 26) sz. Ökt. rendelete a szabályozási tervről.
- **Domony**
Domony Község Önkormányzatának 74/2013. (XI. 6.) Kt. határozata a 46/2006. (IX. 26.) önkormányzati határozattal elfogadott településszerkezeti terv módosításáról
Domony Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2013. (XI. 6.) rendelete a település helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről
- **Dány**
Dány Község Önkormányzatának 178/2005.(XII. 29.) kt. határozata a község településszerkezeti tervéről és 25/2005. (XII.30.) kt. rendelete a község helyi építési szabályzatáról
- **Erdőkertes**
Erdőkertes Község Önkormányzatának a község településszerkezeti tervéről szóló 72/2013. (XI.28.) határozata és a helyi építési szabályzatáról szóló 19/2013. (XI. 29.) rendelete.
- **Galgahévíz**
Galgahévíz Településszerkezeti Terve 2007-ben került elfogadásra, Galgahévíz Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2007. (VI.06.) rendelete Galgahévíz község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről.
- **Gödöllő**
Gödöllő Város Önkormányzata Képviselő-testületének 214/2012. (XI.15.) önkormányzati határozata Gödöllő város településszerkezeti tervéről
Gödöllő Város Önkormányzata Képviselő-testületének 25/2012. (XI.15.) önkormányzati rendelete és az ezt módosító 24/2013.(X.10.), a 27/2013.(XII.16.) a 14/2014. (IX. 22.), a 20/2015. (VI. 25.), a 9/2016. (IV.15.), valamint a 14/2016. (X.20.) önkormányzati rendeletekkel egységes szerkezetbe foglalt szövege Gödöllő város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről
- **Isaszeg**
Isaszeg város módosított településszerkezeti terve, jóváhagyva: 2010.
Isaszeg Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 30/2004. (XI. 8.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról, a 30/2005. (XI. 4.), a 13/2006. (IX. 20.), a 20/2006. (XII. 22.), valamint a 203/2010 (IX.23.) rendeletmódosítással egységes szerkezetben
- **Kerepes**
Kerepes Város Önkormányzat képviselő-testületének 253/2014.(XII.19.) kt. határozattal módosított, 221/2014.(XI.18.) kt. határozattal elfogadott Településszerkezeti Terv

Kerepes Város Önkormányzat képviselő-testületének 23/ 2014. (XI. 18.) önkormányzati rendelete Kerepes Város Helyi Építési Szabályzatáról, a 28/2014. (XII. 19.) módosító önkormányzati rendelettel egységes szerkezetben

- Kistarcsa

Kistarcsa Város Önkormányzata 152/2015. (IX.02.) számú határozata Kistarcsa Város Településszerkezeti tervéről

Kistarcsa Város Önkormányzata 31 / 2015. (IX.03) számú önkormányzati rendelete Kistarcsa Város Helyi Építési Szabályzatáról

- Pécel

Pécel Város Önkormányzat Képviselő-testületének 320/2014. (X.09.) számú rendelete Pécel Város Településszerkezeti Tervéről

Pécel Város Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2014 (X.10.) rendelete egységes szerkezetben a 27/2015. (VII.22.) rendelettel Pécel Város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Órbottyán

Órbottyán Város Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2016. (I. 27.) számú határozata Órbottyán Város településszerkezeti tervéről

Órbottyán Város Önkormányzat Képviselő-testületének 2/2016. (I. 29.) számú önkormányzati rendelete Órbottyán Város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Sülysáp

Sülysáp Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 46/2010. (IX. 16.) önkormányzati határozata Sülysáp Nagyközség Településszerkezeti Tervéről

Sülysáp Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2010. (IX. 23.) önkormányzati rendelete Sülysáp Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról

- Valkó

Valkó Nagyközség Önkormányzatának 23/2006. (III.13.) kt. határozata a nagyközség Településszerkezeti Tervéről

Valkó Nagyközség Önkormányzat Képviselő Testületének 5/2006. (III.13.) kt. rendelete a nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról

- Vácegres

Nem rendelkezünk adattal településrendezési tervre vonatkozóan.

- Váckisújfalu

Váckisújfalu Község Önkormányzata Képviselő-testületének 64/2007. (XI. 26.) számú határozata a község településszerkezeti tervéről

Váckisújfalu Község Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2007. (XI. 27.) ök. rendelete a község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Vácszentlászló

Vácszentlászló Község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2007. (V. 30.) rendelete Vácszentlászló Község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Hatályos körzeti erdőterv:

- Gödöllői Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve érvényes: 2010. január 1. – 2019. december 31. Jóváhagyó határozat száma: XXIV/31/1131/21/2010.

Az egyes gazdálkodók önálló üzemtervvel rendelkeznek.

A tervezési terület az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 1. sz. melléklete alapján a Gödöllői Erdőtervezési Körzethez és a Gödöllői-dombság Erdőtervezési Körzethez tartozik. Az új körzeteknek megfelelő erdőtervezésre 2019-ben, illetve 2020-ban fog sor kerülni.

Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A tervezési terület legnagyobb része a 13- 572850-301 kódszámú Vadgazdálkodási Körzetbe tartozik, melyen a vadászatra jogosult a Pilisi Parkerdő Zrt.

A tervezési terület kis kiterjedésben további 10 vadgazdálkodási körzetet érint:

- 13-573150-301 Rákosmenti Vadászok Egyesülete
- 13-573850-307 Tűzberek Vadásztársaság
- 13-571550-201 Galgamácsai Cservölgy Vadásztársaság
- 13-572350-201 Galgatáj Vadásztársaság Sport Egyesület
- 13-572250-201 Nadler Herbert Természetvédelmi és Vadgazdálkodási Társaság
- 13-573260-307 Süllyápi Szent Hubertus Bérkilövő Vadásztársaság
- 13-580250-201 Dányi Vadásztársaság Egyesület
- 13-572950-201 Hajta-Völgyi Bérkilövő Vadásztársaság
- 13-572550-201 Szent András Dombi Vadásztársaság
- 13-572750-301 Jogorvoslati eljárás alatt

Elfogadott vadgazdálkodási üzemterv nem vonatkozik a vadgazdálkodási körzetekre, a tervezés jelenleg folyamatban van.

Halgazdálkodási tervek

A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek rendelkeznek halgazdálkodási tervvel, de ezekről az Igazgatóság nem rendelkezik információval.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

- Duna részvízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2016. április, Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- 1-9 Közép-Duna vízgyűjtő alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2016. április, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- Tisza részvízgyűjtő vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2016. április, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- 2-10 Zagyva vízgyűjtő alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terv, 2016. március, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Egyéb tervek

A területet érintő egyéb terv nem áll rendelkezésre.

2. Veszélyeztető tényezők

A területen a legfontosabb ható/veszélyeztető tényező az erdő- és vadgazdálkodás. A gazdasági célú erdőgazdálkodás következtében jelentős az idegenhonos állományok – elsősorban akácok – aránya, az erdők fafaj összetétele és koreloszlása nem megfelelő. A túltartott vadállomány következtében az erdők gyepszintje sok helyen elszegényedett. Jelentős hatású belső biológiai veszélyeztető tényező az inváziós fásszárú fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), kései meggy (*Prunus serotina*) jelenléte és terjedése. A lágyszárú özönfajok közül jelentős a kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), a siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*) és az őszirózsa fajok (*Aster spp.*) terjedése.

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	Mezőgazdasági művelési mód változása (kivéve lecsapolás és égetés)	L	2	Pannon homoki gyepek (6260)* A beszántás az élőhelyet megsemmisíti.
A06	Gyepművelés felhagyása	H	10	Meszes alapkőzetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubpannon sztyeppék (6240) Pannon homoki gyepek (6260)* A gyepművelés felhagyásának következtében az élőhelyek becserjésednek, megszűnnek.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	M	2	Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>)
A09	Intenzív legeltetés vagy túllegeltetés	L	5	Pannon homoki gyepek (6260)* Néhány helyen előfordul a homoki gyepek időszakos túlzott legeltetése, amely a gyep degradációját okozza.
B01	Erdővé alakítás más művelési módból vagy erdősítés	M	1	Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>) Pannon homoki gyepek (6260)* A faállomány telepítése jelentős talajbolygatással jár, ez károsítja, megszünteti az élőhelyet, a felnövő erdő alatt a közösségi jelentőségű faj nem marad fent.
B02	Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is	H	80	Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0) Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i> (91H0) Pannon cseres-tölgyesek (91M0) Eurosibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0) Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>) Magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Diözeghyana schmidtii</i>) Kék pattanó (<i>Limoniscus violaceus</i>) Nyugati piszedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>) Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteinii</i>)

				Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>) Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>) Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>) A nem megfelelő erdőgazdálkodás az erdők homogenizálódását, a fajkészlet szegényedését, a fafaj-összetétel és szerkezet átalakulását okozza. Az idős fák hiánya miatt a jelölő fajok élettere szűkül.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is	M	50	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>) Kék pattanó (<i>Limonicus violaceus</i>) Remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>) Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Nyugati piszedenevér (<i>Barbastellus barbastellus</i>) Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>) Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>) Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>) Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>) A holt faanyag eltávolításával csökken a szaproxilofág rovarok fejlődésére alkalmas élőhely. A nyugati piszedenevér szaporodásához elváló kérgű fák szükségesek, a többi denevérfaj odvas fák hiányában nem talál megfelelő élőhelyet.
B17	Erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok	M	10	Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) Kék pattanó (<i>Limonicus violaceus</i>) A teljes talajkezeléses erdőfelújítás miatt eltávolítják a területről a tuskókat, ezáltal csökken a szarvasbogár és a kék pattanó számára alkalmas élőhely.
C15	Egyéb bányászati és kitermelési tevékenység	L	5	Pannon homoki gyepek (6260)* Az illegális homokbányászat a homoki élőhelyeket megsemmisíti.
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	H	5	Pannon homoki gyepek (6260)* Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>) A terepmotorozás a gyepek degradációját, gyomosodását okozza, illetve a gyepek, így a kikerics élőhelyének megszűnéséhez vezet.
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése	L	5	Pannon homoki gyepek (6260)* Az illegális hulladék-elhelyezés a gyepek dagradálódását, gyomosodását okozza.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	H	90	Meszes alapkőzetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210) Szubpannon sztyeppék (6240) Pannon homoki gyepek (6260)* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (91E0)* Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0)

				<p>Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel (91H0) Pannon cseres-tölgyesek (91M0) Eurosibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0) Janka-tarsóka (<i>Thlaspi Jankae</i>) Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) Leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) Elsősorban a vaddisznók túltartása jelent problémát, melyek túrása és taposása az élőhelyek degradációját okozza, az aljnövényzet szegényedik, a gyeptakarót felsértik, visszavetik a növényzet felújulását, ezzel utat nyitnak a gyomosodásnak, az inváziós fajok terjedésének. A vadászati tevékenység során a rossz helyre tett szórók területe, környezete degradálódik, gyomosodik, az élőhely természetessége csökken.</p>
G09	Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése (kivéve vadászat és szabadidős horgászat)	H	2	<p>Leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) A növények kiásása miatt az állomány csökken.</p>
H01	Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön	M	3	<p>Pannon homoki gyepek (6260)* A lőszer-megsemmisítésre használt területen a természetes vegetáció megsemmisül.</p>
I01	Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok	H	20	<p>Pannon homoki gyepek (6260)* Szubpannon sztyeppék (6240) Meszes alapközetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210)* Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>) Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>) Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) Leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) A gyepes élőhelyek a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) terjedésének következtében átalakulnak, degradálódnak, a jelölő növényfajok kiszorulnak élőhelyükről. A mocsári teknőst az ékszerteknősök (<i>Trachemys scripta elegans</i>, <i>Trachemys scripta scripta</i>) kiszorítják élőhelyéről.</p>
I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok	H	80	<p>Pannon homoki gyepek (6260)* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)* Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0)</p>

				<p>Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i>szel (91H0) Pannon cseres-tölgyesek (91M0) Eurosibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0) Szubpannon sztyeppék (6240) Meszes alapkőzetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210)* Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>) Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>) Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) Leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>) Az idegenhonos inváziós fajok (különösen a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), nyugati ostorfa (<i>Celtis occidentalis</i>), fekete fenyő (<i>Pinus nigra</i>) és erdei fenyő (<i>Pinus sylvestris</i>) terjedése a közösségi jelentőségű élőhelyek degradációját, megszűnését okozza. A közösségi jelentőségű növényfajok populációi az élőhelyük megszűnésével eltűnnek.</p>
K02	Lecsapolás	H	5	<p>Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)* Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) A vízellátás megváltozása miatt az élőhely degradálódik, átalakul, a csigafajok élőhelye megszűnik.</p>
L02	Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében	H	10	<p>Szubpannon sztyeppék (6240) Meszes alapkőzetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210)* Pannon homoki gyepek (6260)* Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>) Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>) Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) Leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>) Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>) Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) A szukcesszió következtében a jelölő gyepek élőhelyek átalakulnak, megszűnnek, a jelölő fajok élőhelye megszűnik.</p>
N02	Aszály és csapadékmennyiség	H	100	<p>Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta</p>

	csökkenés a klímaváltozás következtében		<p>ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0)* Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraeaval</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> (91G0) Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i> (91H0) Pannon cseres-tölgyesek (91M0) Eurosibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>) (91I0) Szubpannon sztyeppék (6240) Meszes alapközetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210)* Piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>) Leánykőkörörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) A közvetlen vízhatástól függő és mezofil viszonyokat kedvelőközösségi jelentőségű élőhelyek és fajok esetében a csapadék- és talajvízhiány következtében az élőhelyek degradálódnak, átalakulnak, a csigafajok élőhelye szűkül.</p>
--	---	--	--

A tervezési területre kívülről ható veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A26	Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek	M	5	<p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) Dunai tarajosgötte (<i>Triturus dobrogicus</i>) Harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>) Hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>) A környező mezőgazdasági területen a talajvízbe kerülő növényvédőszer, terméskövető anyagok az érzékeny fajok pusztulását okozhatják.</p>

A tervezési területre a jövőben ható veszélyeztető tényező nem ismert.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés:

A terület elsődleges rendeltetése a Gödöllői-dombság területén megtalálható természetközeli erdőállományok, ezek közül elsősorban a pannon molyhos tölgyesek és az euro-szibériai erdősztyepp tölgyesek tölgyfajokkal élőhelytípusok megőrzése és természetességének javítása, valamint az erdőállományokkal mozaikoló gyepterületek fenntartása, természetességének megővése, javítása.

Célkitűzés:

- Elsődleges cél a jelölő erdei élőhelyek állományaiban a folyamatos erdőborítást biztosító, vagy ahhoz funkciójában jobban közelítő használatok alkalmazása, valamint a lombkorona-, cserje-, lágyszárú szint faji, életkori összetételének közelítése a természetes állapotokhoz, különösen az erdőssztyepp tölgyesek és pannon molyhos tölgyesek területén.
- Kiemelten fontos az idegenhonos inváziós fajok, különösen a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), fekete fenyő (*Pinus nigra*) és erdei fenyő (*Pinus sylvestris*) által veszélyeztetett jelölő gyp-, és erdőtársulások megővése a degradációtól, az idegenhonos inváziós fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése. Fontos a jelölő élőhelyek inváziós veszélyeztetésének csökkentése, ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkezően inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok nem telepíthetők.
- Az őshonos fafajú, de telepített állományok esetében fő cél, az őshonos fajkészlet megőrzése, valamint lehetőség szerint az állományok fajszerkezetének és koreloszlásának javítása.
- A becserjésedés miatt degradálódó jelölő gyeptársulások területén a szukcesszió lassítása, a cserjék visszaszorítása mozaikos foltokban, a cserjések túlzott térfoglalásának megakadályozása.
- A területen a vadlétszámot – elsősorban a vaddisznóét – olyan szinten szükséges tartani, hogy az a külön vadvédelem nélküli erdőfelújítást ne gátolja, valamint ne okozza a gyepek degradációját. Fontos a tájidegen muflon állomány kiszorítása a jelölő élőhelyek területéről.
- A xilofág rovarok és odúlakó denevérek állományának növelése érdekében szükséges megfelelő területi kiterjedésben és térbeli elosztásban idős erdők és facsoportok fenntartása, megfelelő mennyiségű, méreteloszlású holt fa biztosítása.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján, *(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.*”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A Gödöllői-dombság kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület jelentős része a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ahol a javasolt kezelési előírások közül sok a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásai alapján kötelező érvényű.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következnek a **mező-, erdő-, vad- és vízgazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok**. Ezeket kezelési egységek, illetve ezen belül gazdálkodási módok szerint csoportosítva adjuk meg.

Kezelési egységnek azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a hatályos erdőtervet és a reális gazdálkodási lehetőségek meghatározta adottságokat.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

- A területen további beépítések és az élőhelyeket fragmentáló nyomvonalas létesítmények kialakítása nem kívánatos.
- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása nem kívánatos, valamint a meglévő illegális helyek használata megszüntetendő.
- A területen áthúzódó nagyfeszültségű villanyvezetékek és termék távvezetékek fenntartása során a természeti értékek megóvásáról gondoskodni kell. A biztonsági sávok fenntartó kezelése nem károsíthatja a Natura 2000 jelölő élőhelyeket (pl. inváziós fajok vegyszeres kezelés nélküli sarjadzást elősegítő mechanikus visszaszorítása nem javasolt).
- A turisztikai infrastruktúra fejlesztése csak természeti és táji szempontból nem értékes helyen valósítható meg.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A területre elsősorban az erdőterületek jellemzőek, melyek egy része a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület. A természetközeli erdőállományok esetében elsődleges cél a jelenlegi értékek megőrzése, mely az állományok egy részében a gazdálkodás mellőzését, más részében a fenntartó erdőgazdálkodás feltételeinek biztosítását jelenti. A degradált és idegenhonos állományok esetében az állományok szerkezet

átalakítása megfelelő kor- és elegyarányú, őshonos fafajú állományokká minden esetben az üzemtervek alapján, a gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

A gyepterületeken szükség van megfelelően szabályozott mezőgazdasági hasznosításra – kaszálásra, legeltetésre – hogy a természeti értékek fennmaradása, az inváziós fajok visszaszorítása biztosítható legyen.

Valamennyi területen fontos feladat a vadállomány visszaszorítása, olyan szintre csökkentése, hogy a gyepterületekben, vizes élőhelyekben és erdőfelújításokban mennyiségi vadkár ne keletkezzen. A vadászati létesítmények elhelyezése során kiemelt odafigyeléssel kell kezelni a természeti értékek megóvását, figyelembe véve a vadat vonzó létesítmények gyomosító hatását.

Kezelési egységek

A tervkészítés során a teljes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre vonatkozó ÁNÉR alapú élőhelytérkép készült (2017). Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok, a hatályban lévő erdőterv és a reális kezelési lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

1. KE1: jó természetességű erdők
2. KE2: potenciálisan jó természetességű erdők
3. KE3: őshonos fafajú ültetvény erdők
4. KE4: idegenhonos fafajú ültetvény erdők
5. KE5: gyepterületek
6. KE6: szántóterületek, parlagok, valamint mező- és erdőgazdasági művelés alatt nem álló egyéb területek
7. KE7: halastavak

1. **Kezelési egység kódja: KE-1:** jó természetességű erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak azok a természetközeli állapotú erdők, ahol a természetvédelmi szempont elsődlegességet élvez a gazdálkodási céllal szemben. Kezelési beavatkozás kizárólag természetvédelmi céllal lehetséges. A természetközeli állapotú erdők közé kis kiterjedésben idegenhonos erdőfoltok és vágásterületek ékelődnek be, kis kiterjedésük miatt ezek a kezelési egységen belüli elkülönítése nem indokolt.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J2 – Láp- és mocsárerdők
- K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek
- L2x – Hegylábi zárt erdősztyepp lösztölgyesek
- L5 – Alföldi zárt kocsányos tölgyesek
- M2 – Nyílt lösztölgyesek
- P8 – Vágásterületek
- S1 – Ültetett akácok
- S4 – Ültetett erdei és feketefenyvesek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91E0* – Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

- 91G0* – Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*
 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
 91I0 – Euroszibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
 remetebogár (*Osmoderma eremita*)*
 skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
 kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)
 szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
 szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)
 nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
 nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
 hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)
 csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
 közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás:

- A természetes erdődinamikai folyamatok megóvása, érvényre jutása az elsődleges cél a területen.
- Gazdasági célú erdészeti beavatkozás nem lehetséges a kezelési egység területén, a beavatkozások csak a terület természeti értékeinek növelése érdekében történhetnek.
- A termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen főfafajú erdőfoltok véghasználata után a fafajcserével járó erdőszerkezet átalakítás kívánatos.

Vadgazdálkodás

A kezelési egység területén a vadállomány drasztikus csökkentése szükséges. Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány – elsősorban a vaddisznó (*Sus scrofa*) – nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.

Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.

Vadászati létesítmények elhelyezése nem lehetséges a kezelési egység területén.

Vadföldek kialakítása, fenntartása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell. A jelenleg vadföldként használt területet erdészeti honos fafajjal kell beültetni, vagy gyepként kell fenntartani.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Korm. rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.

Natura 2000 kijelölés alatt álló fásítások esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet vonatkozó rendelkezéseit be kell tartani. A területre a Gödöllői Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (határozat száma: XXIV/31/1131/21/2010.) érvényes.

A kezelési egységbe tartozó valamennyi terület a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért a természet védelméről szóló 1996. évi LIII.

törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 4/1990. (VI. 18.) KöM rendeletben foglalt előírások is kötelező érvényűek.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Erdőterületekre vonatkozó kezelési javaslatok	
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős, vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E21	Az erdőrészekben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészekben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés. (Megj.: javasolt 1-2 üzemtervi ciklus alatt)

E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.

E75	Kártevők elleni védekezésnél kémélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: élekciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E76	Erdősztyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E82	Tuskóprizmák, tuskópaszták nem létesíthetők.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E86E	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
Vadgazdálkodási előírások	
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.
V03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Inváziós fajok visszaszorítása: A kezelési egységben található idegenhonos, inváziós – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), kései meggy (*Padus serotina*), zöldjuhar (*Acer negundo*) – fásszárú állományok és egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok esetében a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt szelektív kijuttatással, virágzás előtt legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago sp.*) fertőzött területeken - a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú - virágzás előtti kaszálás javasolható.

Az idegenhonos fás állományok lecserélése szükséges tájhoz fajokkal.

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén fontos a turisztikai használat megfelelő szabályozása. A kezelési egység területén turisztikai céllal csak a jelzett turistautak használhatóak, azokról a letérés nem megengedett. Turisztikai létesítmények elhelyezése a kezelési egység területén nem kívánatos.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területek természetvédelmi szempontból jó állapotúnak, a kezelési javaslatok betartása lehetőséget teremt a kedvező állapot fenntartására, a degradáltabb élőhelyfoltok természetességének javítására, az idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítására.

2. **Kezelési egység kódja:** KE-2: potenciálisan jó természetességű erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe olyan tájhozonyos fafajú, viszonylag természetközeli állományok tartoznak, ahol megfelelő erdőgazdálkodás mellett a meglévő természetvédelmi értékek megóvása, illetve fejlesztése biztosítható. Az erdőgazdálkodás során a folyamatos erdőborítás fenntartása kívánatos. A őshonos fafajú erdők közé kis kiterjedésben idegenhonos erdőfoltok, vágásterületek és gyepterületek ékelődnek be, de kis kiterjedésük miatt ezek a kezelési egységben belüli elkülönítése nem indokolt.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek:

- J5 – Égerligetek
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek
- L2x – Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek
- M2 – Nyílt lösztölgyesek
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek
- P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P8 – Vágásterületek
- RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
- S1 – Ültetett akácok
- S2 – Nemes nyarasok
- S7 – Nem őshonos fafajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91E0* – Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91G0* – Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*
- 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91I0 – Euroszibériai erdőszyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- remetebogár (*Osmoderma eremita*)*
- skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)
- szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)
- nyugati pisedenevér (*Barbastella barbastellus*)
- nagyfűlű denevér (*Myotis bechsteinii*)
- hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)
- csonkafűlű denevér (*Myotis emarginatus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás:

A kezelési egység területén fontos a gazdálkodási célú erdészeti beavatkozások és a természetvédelmi célok összehangolása, ezeken az erdőterületeken az alapvető célkitűzés a folyamatos erdőborítás biztosítása, az adott élőhelyre jellemző fafajszerkezet kialakítása és a korszerkezet széthúzása.

Az idegenhonos, valamint a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen főfafajú erdők véghasználat után a fafajcserével járó erdőszerkezet átalakítás kívánatos a területen.

Az erdőneveléseket úgy kell megtervezni, hogy azok a termőhelynek nem megfelelő, vagy erdészeti tájidegen elegyfajok, különös tekintettel az intenzíven terjedő fajok visszaszorítását, az őshonos fafajok elegyarányának az emelését, valamint az elegyesség fenntartását, növelését szolgálják.

A véghasználatok tervezése során arra kell törekedni, hogy a tájhonos fafajokkal jellemezhető faállomány típusok, illetve a közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelytípusok esetében a korosztályviszonyok kiegyenlítettnek legyenek, mindig legyen idős erdő.

A mikroélőhelyek megóvása, kialakítása fontos a területen.

Vadgazdálkodás

A kezelési egység területén a vadállomány drasztikus csökkentése szükséges. Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány – elsősorban a vaddisznó (*Sus scrofa*) – nagyságának visszaszorítása, természetvédelmi kárt nem okozó szintre csökkentése.

Nem őshonos vadfajok telepítése nem történhet a területen, a meglévő idegenhonos vadfajok állományának fenntartása nem kívánatos.

Vadászati létesítmények elhelyezése csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon történhet.

Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Korm. rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.

Natura 2000 kijelölés alatt álló fásítások esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet vonatkozó rendelkezéseinek betartása kötelező. A területre a Gödöllői Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (határozat száma: XXIV/31/1131/21/2010.) érvényes.

A kezelési egységbe tartozó gyepterületek esetében a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásai betartandóak.

A kezelési egység teljes területe a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet foglalt előírások is kötelező érvényűek.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás javaslatok	
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.

E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E21	Az erdőrésztben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrésztben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.
E24	Az erdőrésztleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés. (Megj.: hosszabb távon)
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatának során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészt területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E61	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőössztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a tájhonos fafajok tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatának és felújításának során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megővése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E76	Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.
E81	Faanyag mozgatása csak kemény (száraz vagy fagyott) talajviszonyok mellett.
E82	Tuskóprizmák, tuskópaszták nem létesíthetők.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészek korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E86E	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.
E92	Az adott erdőrészletben véghasználatot követően természetes felújítás.
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.
Vadgazdálkodási előírások	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Inváziós fajok visszaszorítása: A kezelési egységben található idegenhonos, inváziós – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), kései

meggy (*Padus serotina*), zöldjuhar (*Acer negundo*) – fásszárú állományok és egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok esetében a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt szelektív kijuttatással, virágzás előtt legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago sp.*) fertőzött területeken - a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú - virágzás előtti kaszálás javasolható.

Az idegenhonos fás állományok lecserélése szükséges tájhoz hasonló fajokkal.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területek természetvédelmi szempontból viszonylag jó állapotúnak, a kezelési javaslatok betartása az erdőgazdálkodás során lehetőséget teremt a kedvező állapot fenntartására, a degradáltabb élőhelyfoltok természetességének, az elegyarány és a korosztály szerkezet javítására, az idegenhonos és inváziós fajok visszaszorítására.

3. Kezelési egység kódja: KE-3: őshonos fafajú ültetvény erdők

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe őshonos fafajú telepített erdők tartoznak, melyek természetessége, elegyaránya, koreloszlása természetvédelmi szempontból nem kedvező. Legnagyobb kiterjedésben tölgy-cser telepítéseket találunk, jellemzően kocsányos, néhol kocsánytalan tölgygel. A Natura 2000 területen nagy kiterjedésben találhatóak meg, koreloszlásuk változó, általában 20 és 90 év között van. A kezelési egységbe tartozó erdők gyepszintje a túltartott vadállomány miatt szegényes, degradált.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J2 – Láp- és mocsárerdők
- J5 – Égerligetek
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek
- L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- L2x – Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek
- M2 – Nyílt lösztölgyesek
- P1 – Őshonos fafajú fiatalosok
- P2a – Üde és nedves cserjések
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P8 – Vágásterületek
- RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91E0* – Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 91G0* – Pannon gyertyános tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulusszal*
- 91H0* – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91I0 – Euroszibériai erdőszytepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)
- 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

remetebogár (*Osmoderma eremita*)*
 skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
 kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)
 szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
 szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)
 nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)
 nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*)
 hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)
 csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
 közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodási célú erdőgazdálkodásra lehetőség van, a természeti értékek nem indokolnak szigorú előírásokat, ugyanakkor a választható előírások betartása alkalmas a természetesség növelésére. Az erdőgazdálkodás során törekedni kell arra, hogy mindig legyenek a vágásérettségi korhoz közeli erdők.

Vadgazdálkodás

A túltartott vadállomány visszaszorítása a kezelési egység területén is indokolt, mivel a vadak mozgása következtében a jelen lévő állatok valamennyi kezelési egységben kárt okozhatnak. Vadgazdálkodási létesítmények csak úgy alakíthatók ki, hogy ne okozzák a Natura 2000 jelölő élőhelyek károsodását.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Korm. rendelet előírásait kötelező betartani. Natura 2000 kijelölés alatt álló fásítások esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról. A területre a Gödöllői Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (határozat száma: XXIV/31/1131/21/2010.) érvényes.

A kezelési egység egy része a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet foglalt előírások is kötelező érvényűek.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás javaslatok
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és mesterszerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének korlátozása. Megj.: nem telepíthető fafaj: fehér akác (<i>Robinia pseudoakacia</i>).
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E16	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.

E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkenek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	A kijelölt egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) részleges vagy teljes háborítatlanságának biztosítása.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E32	Örökerdő üzemmódra való áttérés.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító hagyásfa csoport (mikroélőhely) visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	<p>Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágy szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.

	<ul style="list-style-type: none"> • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztaikon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
E76	Erdőszytepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása. Térben változó erélyű nevelővágások végzése, az alsó szint és az átlagkornál fiatalabb egyedek kímélete.
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.
E86E	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.
Vadgazdálkodási előírások	
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Inváziós fajok visszaszorítása: A kezelési egységben található idegenhonos, inváziós – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), kései meggy (*Padus serotina*), zöldjuhar (*Acer negundo*) – fásszárú állományok és egyedi fák esetében szükséges azok minél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes alkalmazásával. A visszaszorításra alkalmazható módszerek a magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Az inváziós lágyszárú növényfajok esetében a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt szelektív kijuttatással, virágzás előtt legalább 3 éven keresztül. Az aranyvesszővel (*Solidago sp.*) fertőzött területeken - a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú - virágzás előtti kaszálás javasolható.

Az idegenhonos fás állományok lecserélése szükséges tájhoz fajokkal.

Élőhelyek helyreállítása:

A kezelési egységben rövid távon nem cél az élőhelyek helyreállítása, természetesen tulajdonosi, gazdálkodói szándék esetén lehetőség van az erdők véghasználatára során a természetesség növelésére, a megfelelő elegyarányok és korszerkezet kialakítására.

Kezelési javaslatok indoklása:

4. **Kezelési egység kódja: KE-4:** idegenhonos fafajú ültetvény erdők

Kezelési egység meghatározása:

Idegenhonos erdőállományok, elsősorban akác, kisebb részben erdei és fekete fenyő ültetvények tartoznak ebbe a kezelési egységbe. A terület valamennyi részén előfordulnak, természeti értékkel elenyésző mértékben rendelkeznek.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RDa – Őshonos lombos fafajokkal elegyes fenyves származékerdők
- RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
- S1 – Ültetett akácok
- S2 – Nemesnyárasok
- S3 – Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S4 – Ültetett erdei- és fekete fenyvesek
- S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai
- S7 – Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett Natura 2000 jelölő fajok:

- skarlábogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- szarvas álganéjtűró (*Bolbelasmus unicornis*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodás a környező jelölő élőhelyeket, valamint a jelen lévő védett és jelölő fajokat nem károsíthatja.

A területen a lágyszárú inváziós fajok visszaszorítása a környező jelölő élőhelyek megóvása érdekében fontos feladat.

Véghasználatok során a védetten területeken törvényi előírás alapján kötelező, az egyéb területeken javasolt a fafajcserés szerkezetátalakítás őshonos fafajokkal.

Vadgazdálkodás

Vadgazdálkodási létesítmények csak úgy alakíthatóak ki, hogy ne okozzák a Natura 2000 jelölő élőhelyek károsodását. A vadállomány visszaszorításáról gondoskodni kell olyan mértékig, hogy a környező, természetvédelmi szempontból értékes területek élővilágára a vadlétszám ne okozzon káros hatást.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Korm. rendelet előírásait kötelező betartani.

Natura 2000 kijelölés alatt álló fásítások esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet vonatkozó előírásait kell betartani. A területre a Gödöllői Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (határozat száma: XXIV/31/1131/21/2010.) érvényes.

A kezelési egység egy része a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet foglalt előírások is kötelező érvényűek.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszerű erdők 100 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeknek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E51	Felújítás tájhonos fafajokkal, illetve célállománnyal.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az idegenhonos fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
	Vadgazdálkodási előírások
VA02	Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. A kerítéseket legkésőbb az utolsó tisztítási munka elvégzését követő egy éven belül le kell bontani.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A területen nem javasolunk élőhelyrekonstrukciós intézkedéseket, de gazdálkodói szándék esetén természetvédelmi szempontból támogatandó az idegenhonos állományok honos fafajokkal történő cseréje.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység területe természetvédelmi szempontból nem értékes, ezért a kezelési előírások csak a kapcsolódó értékes területek, valamint a jelen levő értékes fajok védelmét szolgálják.

5. Kezelési egység kódja: KE-5: gyepek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartozik szinte valamennyi gyepes élőhely, függetlenül azok degradáltságától. Gyepterületek találhatóak a Natura 2000 terület teljes kiterjedésében, patakok mentén, homoki élőhelyeken, valamint erdőterületekkel mozaikolva.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B4 – Lápi zsombékosok, zsombék – semlyék komplexek
- G1 – Nyílt homokpusztagyepek
- H3a – Köves talajú lejtősztyepppek
- H4 – Erdősztyepprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
- H5a – Lössgyepek, kötött talajú sztyepprétek
- H5b – Homoki sztyepprétek
- OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
- OB – Jellegtelen üde gyepek
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD – Lágyszárú özönfajok állományai
- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

Meszes alapkőzetű féltermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)
Szubpannon sztyeppék (6240)*
Pannon homoki gyepek (6260)*

Érintett Natura 2000 jelölő fajok:

Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)
homoki kikerics (*Colchicum arenarium*)
piros kígyószisz (*Echium russicum*)
leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)
szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)
magyar futrinka (*Carabus hungaricus*)
magyar tarsza (*Isophya costata*)
harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)
hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gyepterületek esetében az élőhelyek megóvását a területek legeltetése, illetve kaszálása biztosíthatja. A száraz gyepeken legeltetés július 1-től lehetséges, lehetőleg szarvasmarhával, illetve birkával. Mélyfekvésű gyepek esetében lehetőleg szarvasmarhával történő legeltetés szükséges, kaszálás csak szeptember 1. után lehetséges. A gyepterületek égetése tilos. A cserjésedett gyepterületeken az őshonos és inváziós fásszárú fajok visszaszorítása szükséges. Az őshonos fajok visszaszorítására lehetőség van mechanikus módszerek alkalmazására, inváziós fajok esetében gyomirtós injektálás ajánlott.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. Gyepek esetében a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A területeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései. A területen be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet előírásait. A kezelési egység jelentős része a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet foglalt előírások is kötelező érvényűek

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.

GY14	Felázott talajon munkavégzés nem megengedett.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell..
GY33	A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok meghagyása.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY43	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 állategység/ha.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY73	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Valamennyi gyepterületen cél a természeti értékek megőrzését, a szukcesszió megakadályozását célzó mezőgazdasági hasznosítás, melynek keretében legeltetés, illetve kaszálás is lehetséges. A becserjésedett területeken a honos és inváziós fásszárúak visszaszorítása kívánatos mechanikai és kémiai módszerekkel. A mocsárrétek helyreállítása csak a megfelelő vízháztartás biztosításával érhető el.

Kezelési javaslatok indoklása

A felsorolt kezelési javaslatok biztosítják a gyepterületek megőrzését, illetve az élőhelyek fejlesztését.

6. Kezelési egység kódja: KE-6: szántók, vadföldek, tanyahelyek, beépített területek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe elsősorban azok a szántó művelési ágú területek tartoznak, amelyeket a valóságban is szántóként művelnek, valamint a felhagyott parlagterületek. Ebbe a kezelési egységbe kerültek besorolásra a természeti értéket nem tartalmazó egyéb területek is. A kezelési előírások célja, hogy a környező értékes élőhelyeket ne veszélyeztethesse a művelés, illetve más használat.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ANÉR élőhelyek:

- T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T10 – Fiatal parlag és ugar
- T11 – Csemetekertek, faiskolák, kosárkötő-fűz ültetvények
- U2 – Kertvárosok, szabadidős létesítmények
- U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

U10 – Tanyák, családi gazdaságok
U11 – Út- és vasúthálózat

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -
Érintett Natura 2000 jelölő fajok: -

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántóterületek esetében cél, hogy az ott folytatott mezőgazdasági termelés a környező, természetvédelmi szempontból értékes területeket ne veszélyeztesse, ennek érdekében szükséges az élővilágra potenciálisan veszélyt jelentő vegyszerezés minimalizálása, valamint a vízháztartási viszonyok megőrzése.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet előírásai a kJT teljes területén betartandóak. A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései. A területen be kell tartani a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről szóló 59/2008. (IV.29.) FVM rendelet előírásait.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ15	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.
SZ17	Természközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Gazdálkodói szándék esetén természetvédelmi szempontból támogatandó a szántóterületek visszagyepesítése, illetve tájhozons fajokkal történő erdősítése, de a beékelődő szántóterületek nem jelentenek természetvédelmi problémát.

Kezelési javaslatok indoklása

Az agrotechnikai előírás javaslatok a vizes élőhelyek és az élővilág általános védelme érdekében javasoltak. A bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek terhelik a vizeket, ezen keresztül a vízhatásnak kitett Natura 2000 jelölő élőhelyeket. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a szomszédos jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása, a lokálisan gyomosító hatású vadat vonzó létesítmények helyének egyeztetése.

7. **Kezelési egység kódja: KE-7:** horgásztavak

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe tartoznak a horgásztavak Babatpuszta területén, a süllysápi halastavak, valamint Galgahévíz és a Vácegres területén található tavak, melyek mindegyike völgyzáró gátas kialakítású.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

U9 - Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett Natura 2000 jelölő fajok:

mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
európai vidra (*Lutra lutra*)

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az idegenhonos halfajok természetes élővizekbe jutásának elkerülése érdekében tilos a tavakba idegenhonos halfajok (pl. amúr, busa) telepítése.

A tavak védettebb, sekélyebb zónáiban a vízi növényzet megtelepedését biztosító zónákat kell kialakítani.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egység esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Korm. rendelet előírásait kötelező betartani. A babati és vácegresi tavak a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet részeként országos jelentőségű védett természeti terület, ezért itt a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény védett természeti területekre vonatkozó előírásai, valamint a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 4/1990. (VI. 18.) KöM rendelet foglalt előírások is kötelező érvényűek

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Vizes területekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A tavak egy részén szükségeses olyan területek kialakítása, ahol a vízinövények nem kerülnek kiirtásra, így olyan területek alakulhatnak ki, melyek a természetvédelmi szempontból értékes fajoknak szaporodó-, táplálkozó- és búvóhelyet jelenthetnek.

Kezelési javaslatok indoklása:

A területen található halastavak természetes vízfolyások völgyzáró gátas felduzzasztásával kerültek kialakításra, így a tavak közvetlen kapcsolatban állnak a természetes vízfolyásokkal. Az idegenhonos

fajok természetes vízfolyásokba kerülése érdekében szükséges az idegenhonos halfajok telepítésének mellőzése, illetve a meglévő állományok visszaszorítása. A természetvédelmi szempontból értékes fajok élőhelyének biztosítása, valamint az élőhelyek természetességének növelése érdekében szükséges olyan területek kialakítása, ahol a vízi növényzet irtása, valamint a nádgazdálkodás nem megengedett. Valamennyi védett és nem védett faj kímélete érdekében fontos, hogy a területen csak az elengedhetetlenül szükséges minimális vegyszerhasználat történjen, melyek a jelen lévő szervezetekre nem jelentenek veszélyt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A területen élőhelyfejlesztés csak a magántulajdonosok, erdőgazdálkodó, vízügyi kezelő egyetértése esetén az illetékes hatóságok által meghatározott módon és mértékben hajtható végre. Fennálló jogszerűtlen használat miatt szükséges élőhely rekonstrukció esetén a végrehajtás hatósági eszközökkel is előírható.

- **Inváziós fajok visszaszorítása:** A nem üzemtervezett területeken, valamint a KE-1, KE-2 és KE-3 kezelési egység területén szükséges az idegenhonos inváziós – fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), kései meggy (*Padus serotina*) és feketefenyő (*Pinus nigra*) – fásszárú fajok minnél teljesebb visszaszorítása mechanikus és szelektív kémiai módszerek együttes használatával. Magoncok kézi kihúzása, nem sarjadó fajok kivágása, sarjadásra képes fajok vegyszeres kezelése. Külön problémát jelent a vízenyős területeken megjelenő fajok eltávolítása. Az inváziós lágyszárú növényfajok esetében a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) állományok visszaszorítása minden területen kötelező, gyomirtó növényvédőszeres kezelése javasolt virágzás előtt évente. Az aranyvessző (*Solidago sp.*) fertőzött területeken - a fertőzöttség és az eredeti vegetáció meglétének függvényében évente változó számú - virágzás előtti kaszálás rendszeres legeltetés, illetve a vízszint növelése javasolható.
- **Idegenhonos faállományok őshonos fajokkal történő felújítása:** Jogszabályi és üzemtervi kötelezettség alapján, illetve amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó. Az átalakítások során a teljes talajelőkészítést kerülni kell az inváziós lágyszárú növényfajok felszaporodásának veszélye miatt. A Natura 2000 élőhelyeket veszélyeztető jelenleg akácos állományok esetében javasolható a kitermelést megelőzően a törzsinjektálással történő elszáritás, a sarjadás megelőzése érdekében.
- **Cserjésedett, fásodott területek gyepé alakítása:** jelentős kiterjedésű fajszegény cserjések találhatóak egykori gyepek helyén, ahol elsősorban egybibés galagonya és inváziós fajok terjedése jellemző. Ezeken a területeken a cserjésedés visszaszorítása mechanikus illetve kémiai módszerekkel javasolt.
- **Szántóterületek rekonstrukciója:** A jelenleg szántóként művelt, de jogszerűtlenül felszántott, az ingatlan-nyilvántartásban rét, legelő művelési ágú területek esetében hatósági eszközökkel is javasolt a visszagyepesítést elérni. A visszagyepesítés történhet felhagyással és kaszálással, gyeptelepítéssel, vagy széna ráhordással is. A visszagyepesített területek pufferként szolgálhatnak a gyepes jelölő élőhelyek számára.

A tervezési területen LIFE+ pályázat keretén belül 2013. szeptember 1. – 2018. augusztus 31. között a Küdői-hegyen (Kerepes, Kistarcsa) és a Bárány-járás (Gödöllő, Domonyvölgy) területén lágý- és fásszárú inváziós fajok irtása és cserjeirtás történik. (Részletesen lsd. 3.3.2. fejezet.)

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések elsősorban élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosított.

Külön kezelés javasolt a harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) és a hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) populációinak megóvására. A jelölő csigafajok megóvása érdekében gondoskodni kell az

élőhelyeik cserjésedésének megakadályozásáról, ugyanakkor fontos az intenzív kaszálás és legeltetés megakadályozása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú felmérések célja a területen előforduló, közösségi jelentőségű élőhelytípusok, ill. fajok rendszeres felmérése, továbbá a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak nyomon követése, valamint a veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelése. A vizsgálatok a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek, amennyiben az adott faj felmérésére elkészült a felmérési protokoll.

A tervezési területen rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül a táblázatban felsorolt védett növény- és állatfajok. A fajnév után megadjuk a mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
Janka-tarsóka (<i>Thlaspi jankae</i>)	Monitoring helyszín: Gödöllő repülőtér, Küdői-hegy	C5 (E)
homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>)	Gödöllő repülőtér	C2 (E)
piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>)	Kistarcsa Küdői-hegy	C5 (E)
leánykököröcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Domony, Bárányjárás; Kistarcsa, Küdői-hegy	E (C2)
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	Gödöllői-dombság kjTT 1x1 km-es mitaterületen	NBmR protokoll szerint
Csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)	Gödöllői-dombság kjTT	NBmR protokoll szerint

13. táblázat. az NBmR keretein belül rendszeresen felmért fajok és módszerei

Javaslatok a közösségi jelentőségű és védett fajok kutatására:

A bogárfajok közül a tervezési időszak alatt elvégezték a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), kék pattanó (*Limonicus violaceus*), szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*), skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), kék pattanóbogár (*Limonicus violaceus*), szarvasbogár (*Lucanus cervus*), állományának részletes felmérését, amit a jövőben 6 évente javasolt megismételni. A remetebogárnak (*Osmoderma eremita*) a tervezési időszakban újabb bizonyító példánya került elő. Rejtőzködő életmódja miatt nehéz kimutatni, ezért a jövőben kutatása különösen fontos.

A ráncos gyászbogár (*Probatiscus subrugosus*) csupán egyetlen példánya került elő a Gödöllői-dombság kjTT területén. A faj gyűjtési- monitorozási protokollja még nem kidolgozott, gyakorlatilag csak véletlenül lehet a fajt felfedezni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. függelékében felsorolt lepkefajok közül a magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*), és a csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) fordulnak elő. Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. számú függelékében felsorolt lepkefajok közül a kis apollólepke (*Parnassius mnemosyne*) fordul elő a területen. Az állományainak monitorozása szempontjából elegendő a jelenlét megállapítása, vagyis az imágók regisztrálása. A fajok állományát elegendő a hat éves jelentési ciklusonként egyszer felmérni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV. számú függelékében felsorolt egyenesszárnyú fajok közül a magyar tarsza (*Isophya costata*) fordul elő. Monitorozása élőhelyének bejárásával akusztikus megfigyeléssel történik, illetve fűhálózással. Elegendő a megtalált egyedek jelenlétét rögzíteni. A faj állományát elegendő a hat éves jelentési ciklusonként egyszer felmérni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. számú függelékében felsorolt puhatestűek közül a harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*) és hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*) fordul elő a Gödöllői-dombság kjTT területén.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. függelékében szereplő vágó csík (*Cobitis taenia*) felmérését a Gödöllői-dombság kjTT területén az NBmR kisvizek halfaunájának vizsgálatára kidolgozott protokoll alapján kell elvégezni. A faj állományát elegendő a hat éves jelentési ciklusonként egyszer felmérni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV. függelékében felsorolt kételtűek közül a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) esetén a szaporodóhelyek felmérése, illetve a kifejlett egyedek regisztrálása elegendő a faj elterjedésének monitorozása szempontjából. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) szaporodóhelyeinek felkeresésével deríthető fel, ahol vizuális megfigyeléssel, csapdázással és hálózással detektálható. Mindkét faj monitorozása az NBmR vonatkozó protokollja alapján zajlik évente.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. függelékében felsorolt, a területen előforduló, kételtű és hüllőfajok a barna ásóbéka (*Pelobates fuscus*), erdei béka (*Rana dalmatina*) zöld levelibéka (*Hyla arborea*), zöld gyík (*Lacerta viridis*), rézsikló (*Coronella austriaca*). A fentiekben felsorolt kételtű és hüllőfajok populációinak célzott felmérését a megfelelő helyeken történő egyedi megfigyelések segítségével lehet elvégezni, valamint a kételtű fajokat hang alapján történő azonosítással lehet regisztrálni. A fajok egy részének monitorozása az NBmR vonatkozó protokollja alapján zajlik évente.

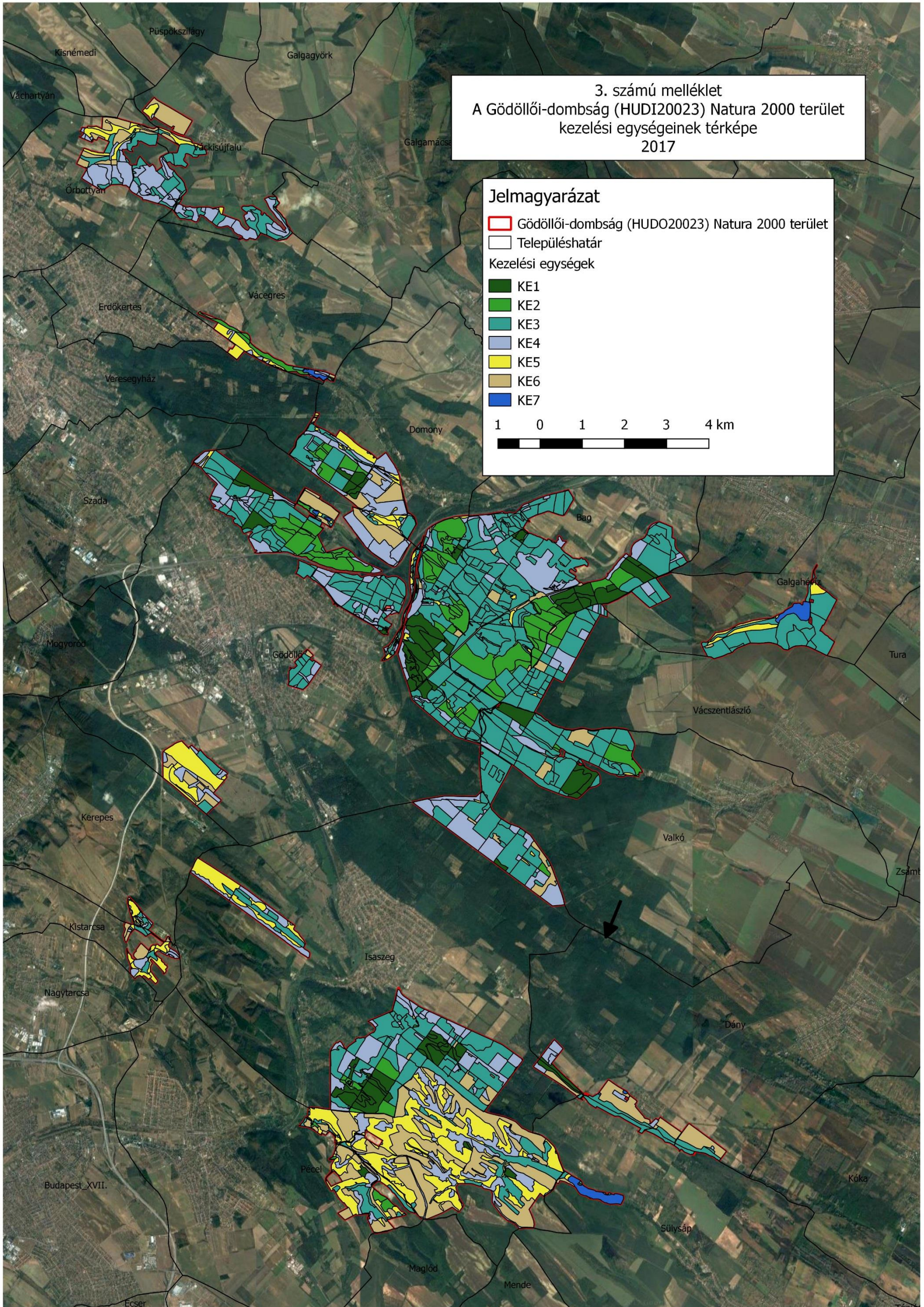
Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV. függelékében felsorolt hüllőfajok közül a Gödöllői-dombság kjTT területén a mocsári teknős (*Emys orbicularis*) fordul elő. Monitorozása az NBmR vonatkozó protokollja alapján zajlik évente.

A Gödöllői-dombság kjTT területén a következő denevérfajok fordulnak elő: nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*) csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), közönséges denevér (*Myotis myotis*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythi*), pizedenevér (*Barbastella barbastellus*). A denevérek felmérését hangdetektoros és hálózásos mintavétellel egyaránt vizsgálni kell. A fajok állományát elegendő a hat éves jelentési ciklusonként egyszer felmérni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. és IV. függelékében felsorolt emlősfajok közül a vidra (*Lutra lutra*) fordul elő a Gödöllői-dombság kjTT területén. életnyomai (csapa, ürülék) viszonylag könnyen vizsgálható. A faj állományát elegendő a hat éves jelentési ciklusonként egyszer felmérni.

Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető növényfajok esetleges terjedésére. Az élőhelytérkép készítésekor vizsgálni kell, hogy a kezelési tervben javasolt kezelések milyen hatással vannak az egyes élőhelytípusokra. Az élőhelytérkép készítésének szempontjai, módszertana NBmR élőhely-térképezés protokollban kidolgozott elvek szerint kell, hogy készüljön (Takács, Molnár szerk. 2009), azzal a kiegészítéssel, hogy a Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer szerint kategorizált vegetációs egységeket be kell sorolni az élőhelyvédelmi irányelv 1. mellékletében felsorolt közösségi jelentőségű élőhelytípusokba is.

Mellékletek Kezelési egységek térképe

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület 79,22%-a állami, 14,69%-a magán és 3%-a önkormányzati tulajdonban áll, 3% az egyéb tulajdonú területek aránya.

Az erdők 85,5%-a áll állami tulajdonban, 11,6% a magán- és 1,39 % az önkormányzati tulajdon aránya, valamint 1,44 % áll egyéb tulajdonban.

A gyepek esetében 71% állami, jelentősebb, 19,22 magán, 8,35% a 21-es szektorkód, a többi szektor aránya nem jelentős.

A szántók 66,67%-a állami, 25,9%-a magántulajdon, az önkormányzati és egyéb tulajdon aránya 3,33 illetve 4,14%.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A területen előforduló művelési ágak szerint az alábbi támogatások vehetők igénybe:

Erdőkre (szektortól függetlenül):

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére. A támogatás részletes feltételeit a VP5-8.4.1.-15 - Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása című támogatási felhívás tartalmazza.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához (erdőállomány alatti erdősítéssel történő teljes erdőszerkezet átalakítás, tarvágást követő teljes erdőszerkezet-átalakítás, alátelítés során állománykiegészítéssel történő erdőszerkezet átalakítás) normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások felhívás alapján.

Magán és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre:

A Natura 2000 területen található erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.2.1-16 - Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Támogatás igényelhető magán- és önkormányzati tulajdonú erdőterületekre vonatkozóan száraló erdőgazdálkodás folytatására, erdőállományok kézimunka igényes ápolása, valamint természetkímélő anyagmozgatásra a VP4-15.1.1-17 - Erdő-környezetvédelmi kifizetések felhívás alapján.

Magántulajdonú gyepterületekre:

Gyepterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás alapján is igényelhető támogatás a horizontális gyepgazdálkodási tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

Magántulajdonú szántóterületekre:

Szántóterületekre az egységes területalapú támogatás (SAPS) mellett a Vidékfejlesztési Program agrár-környezetgazdálkodási intézkedések keretében a VP4-10.1.1-15 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés felhívás alapján is igényelhető támogatás a horizontális szántó tematikus programcsomagban. A programra pályázni 2015. és 2016. évben lehetett 5 éves időtartalomra. A pályázat elbírálása során a Natura 2000 területen gazdálkodók többletpontot kaptak.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 szántóterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető a VP4-12.1.1-16. - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések felhívás alapján.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A cserjésedés visszaszorítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. Az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendeletben nem szereplő inváziós fajok visszaszorításának ösztönzése is szükséges. Olyan támogatási rendszert javasolunk, amely a fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást.

A gazdálkodók agrártámogatási rendszerekben való nagyobb arányú részvételét a további hatékony és szakszerű tájékoztatással, a magasabb dotációval és hatékonyabb szankcionálással lehet elérni.

3.3.2. *Pályázatok*

Conservation of dry grasslands in Central Hungary (LIFE+ (LIFE12 NAT/HU/001028)

A pályázat keretén belül 2013. szeptember 1. – 2018. augusztus 31. között több Pest megyei helyszín mellett a Gödöllői-dombság kJTT-en a Küdői-hegyen (Kerepes, Kistarcsa) és a Bárány-járás (Gödöllő, Domonyvölgy) területén lágý- és fásszárú inváziós fajok irtása és cserjeirtás történik.

Pannon homoki élőhelyek fejlesztése (VEKOP 4.2.1-15-2016-00005) pályázat

A pályázat keretében több Pest megyei területen homoki élőhelyek rehabilitációjára kerül sor. A pályázat támogatási szerződéssel rendelkezik, a pontos helyszínek és tevékenységek kidolgozása folyamatban van. A Gödöllői-dombság kJTT-en várhatóan a Pécel 0225 hrsz, Domony faház-tető, Valkó és Isaszeg Hosszú-völgy területén lesznek inváziós növények visszaszorítására irányuló kezelések, valamint vadkizáró kerítések létesítése.

1.1 Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Gödöllői-dombság Natura 2000 terület az Észak-magyarországi-középhegység nagytájhoz tartozik, ezen belül a Cserhát-vidék középtáj, Gödöllői-dombság kistáj területén helyezkedik el. A terület átlagos tszf. magassága 200 m körüli, ÉNy-i irányú, saktáblaszerűen töredezett, különböző mértékben kiemelkedett dombsági felszínnek, kipreparált karbonátos területek jellemzik.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A terület mérsékeltén hűvös, mérsékeltén száraz éghajlattal jellemezhető. Az évi középhőmérséklet 9,5-9,7 °C, a vegetációs időszakban 16,3-16,7 °C az átlaghőmérséklet. Az évi csapadékmennyiség 540-580 mm közötti, ebből a vegetációs időszakban 320-340 mm hull. A terület ariditási indexe 1,17-1,2. Az uralkodó szélirány ÉNy-i, az átlagos szélesség 3 m/s körüli.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

Meglehetősen száraz terület, a vízfolyásoknak mind a vízjárása, mind a vízhozama rendkívül szélsőséges, a felszint nagy vastagságban fedő vizet áteresztő kőzetek miatt (LÁNG 1967). Talajvíz csak a völgyekben összefüggő, mennyisége fajlagosan csekély, kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. A Pannon-tenger agyagos üledéke megakadályozza a csapadékvíz mélyebbre szivárgását, táplálva a völgyalji forrásokat. A patakokon több helyen, a terület vízhiányát pótlandó kis tavat, mesterséges állóvizet alakítottak ki. Ezen kívül a terület mélyebb részeinek vizeit is mesterséges csatornák vezetik a patakokba.

1.1.3. Talajtani adottságok

A talajképző alapkőzetet a terület döntő részén miocén homokkőből és kavicsból álló képződmények, kisebb részben felső-pannóniai homokos-agyagos, ill. az Ős-Dunához kapcsolódó folyóvízi üledékek (meszes homok) építik fel. A patak völgyekben folyóvízi üledék jellemző. A felszint borító löszből, a peremeken futóhomokból, lejtőagyagból előbukkannak felsőpannóniai édesvízi mészkő- és márgás felszínnek. A lejtőkön a kevésbé fejlett és termékeny barnaföldek, csernozjom barna erdőtalajok uralkodóak. A barnaföldek nagyobb hányada homokon képződött, emiatt vízgazdálkodási tulajdonságaik és kisebb humusztartalmuk miatt termékenységük kedvezőtlenebb. A mélyebben fekvő patak völgyekben, homokon réti talajok alakultak ki.

1.2. Természeti adottságok

A terület a Pannóniai (*Pannonicum*) flóratartomány Északi-középhegység (*Matricum*) flóravidékén belül a Nógrádi (*Neogradense*) flórajáráshoz tartozik.

A flórajárás többi részétől eltérően itt már erőteljesen érződik a területet keletről határoló Alföld klimatikus, a vegetációt és flórát is nagymértékben befolyásoló hatása.

A környező területekhez viszonyítva igen változatos vegetációt találunk. A természetközeli erdők és gyepek előfordulása egyaránt jellemző, azonban fontos megemlíteni, hogy ezek a vegetációtípusok is magukon viselik az elmúlt évszázadokban folytatott gazdálkodás nyomait (pl.: gyepterületek kiterjedése, ültetett faállományok, kedvezőtlen korszerkezet, stb.).

A terület legmeghatározóbb növénytakarásai a gyertyános-tölgyes, a gyertyánegyes mezei juharos-tölgyes, a melegkedvelő tölgyes és a löszön kialakult dombvidéki gyepek.

A Gödöllői-dombvidék jellemző erdő élőhelytípusai közül a gyertyános, és mezei juharos tölgyes állományok, illetve ezek variánsai jellemzően a meredekebb, északias kitettségű oldalakon, völgyaljakban, illetve platóhelyzetben jelennek meg. Az állományok lombkoronaszintjében domináns a gyertyán (*Carpinus betulus*), a mezei juhar (*Acer campestre*) és a kocsányos-kocsánytalan tölgyek (*Quercus robur-petraea*). Sok helyen a mezei juhar (*Acer campestre*) domináns szerephez jut és gyakoriak az erdészetiileg rontott, jellemzően rudaskorú állományok, melyekben gyakran egyeduralkodó a gyertyán, vagy a mezei juhar. A domináns fafajok mellett jellemző kísérő a vadcsereesznye (*Cerasus avium*), a korai juhar (*Acer platanoides*) és a magas kőris (*Fraxinus excelsior*). A rontott homogén gyertyános-juharos állományok gyakran annyira zártak, hogy szinte teljesen hiányzik a cserje- és a gyepszintjük. A tipikus juharos- és gyertyános-tölgyesek aljnövényzetére jellemző geofiton aszpektus a jobb állományokban jelen van. Jellemző fajok az odvas keltike (*Corydalis cava*), ujjas keltike (*Corydalis solida*), bogláros szellőrőzsa (*Anemone ranunculoides*), vicsorgó (*Lathraea squamaria*) és a galambvirág (*Isopyrum thalictroides*). Mellettük jelen van a bükkös sás (*Carex pilosa*), az ujjas sás (*Carex digitata*), a hajperje (*Hordelymus europaeus*), az erdei és a csodás ibolya (*Viola sylvatica*, és *V. mirabilis*) és a kakicsvirág (*Mycelis muralis*). A védett fajok közül jellemzőek a ritkább nöszőfűvek, így a Voeth-nöszőfű (*Epipactis voethii*) és a keskenyajjú nöszőfű (*Epipactis neglecta*), valamint a trencsényi nöszőfű (*Epipactis pseudopurpurata*).

A vízfolyások mentén napjainkban jobbra másodlagos füzesek, rekettyések találhatóak, helyenként azonban égerligetek, égeres mocsárerdők is fennmaradtak. Az állományok lombkoronaszintjében uralkodó az enyves éger (*Alnus glutinosa*), a szürke nyár (*Populus canescens*), a fekete nyár (*Populus nigra*), és a törékeny fűz (*Salix fragilis*). Néhol, a lombkoronaszint alsó felében a májusfa (*Padus avium*) is jelen van. A cserjeszintben sok helyen uralkodó a rekettyefűz (*Salix cinerea*), szálanként kutyabenge (*Frangula alnus*), és kányabangita (*Viburnum opulus*) is megjelenik. Az állományok egy része erősen szárad és emiatt eljellegtelenedik. Ezekben többfelé jelentős borításértékkel van jelen az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és az aranyvessző (*Solidago spp.*) fajok. Az állományok gyepszintjében főként a mocsári sás (*Carex acutiformis*), és a parti sás (*Carex riparia*), dominál, helyenként színezőelemként jelen van az éles sás (*Carex gracilis*) és a hólyagos sás (*Carex vesicaria*), illetve középhegységi elemként az erdei varázslófű (*Circaea lutetiana*). Mellettük az általánosan elterjedt, generalista növényfajok gyakoriak. Ezek közül néhány: mocsári gólyahír (*Caltha palustris*), réti fűzény (*Lythrum salicaria*), réti legyezőfű (*Filipendula ulmaria*), bókoló farkasfog (*Bidens cernua*), közönséges erdeikáka (*Scirpus sylvaticus*), mocsári zsurló (*Equisetum palustre*), óriás csenkesz (*Festuca gigantea*). A láposodó mocsárdei állományrészek jellemző növényei a kétlaki macskagyökér (*Valeriana dioica*), a bugás sás (*Carex paniculata*), vagy a fehér zászpa (*Veratrum album*). További ritka fajok az élőhelytípusban a mocsári gólyaorr (*Geranium palustre*), erdei zsurló (*Equisetum sylvaticum*), fekete ribiszke (*Ribes nigrum*), hölgypáfrány (*Athyrium filix-femina*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*).

Az erdők másik nagy csoportját a molyhos tölgy dominálta száraz, meleg erdőtípusok alkotják. A melegkedvelő tölgyesek lombkoronaszintjében domináns a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*). A domináns fafajok mellett jellemző kísérők a korai juhar (*Acer platanoides*) és a barkóca berkenye (*Sorbus torminalis*). A cserjeszintben uralkodó az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*). A Gödöllő környéki állományokban jellemző a bálványfa (*Ailanthus altissima*) kisebb-nagyobb sarjtelepeinek előfordulása is az élőhelytípusban. Az Örbottyán-Vácegres környéki állományokban elterjedt a húsos som (*Cornus mas*), amely a Gödöllő környéki állományokból teljesen hiányzik. Az állományok aljnövényzete fajgazdag, a száraz tölgyesek fajok mellett a sztyepprétek fajok is szép számmal megtalálhatóak. Jellemzőek a xerotherm pázsitfűvek, így a kései perje (*Cleistogenes serotina*), a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), a csinos

árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*), a hegyi árvalányhaj (*Stipa pennata*), az erdélyi gyöngyperje (*Melica transsylvanica*) és a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*). Mellettük gyakoriak az alábbi fajok: baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), pusztai meténg (*Vinca herbacea*), magyar szegfű (*Dianthus pontaderae*), tarka koronafürt (*Securigera varia*), piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*). Gyakoribb védett fajok: tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), körislevelű nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*), dunai szegfű (*Dianthus collinus*). Ritkább fajok: erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), fekete kökörcsin (*Pulsatilla nigra*), gérbics (*Limodorum abortivum*), selymes peremizs (*Inula oculus-christi*).

A Natura 2000 terület Vácegres-Örbottyán környéki területrészen nagyobb területarányban van jelen a cseres-tölgyes erdőtársulás, amely már a középhegységi hatások egyértelmű jeleként értelmezhető. A Gödöllői-dombságban csak kis területarányban és döntően extrazonális helyzetben vannak jelen természetesnek tekinthető cseres-tölgyes állományok. Az Örbottyán környéki cseres-tölgyes állományok az itteni melegebb domboldalakon, völgytalpakon, platókon jelennek meg. Az állományok lombkoronaszintjében domináns a csertölgy (*Quercus cerris*) és kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*). A melegkedvelő tölgyesekkel érintkező állományokban növekszik a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*) aránya. A domináns fafajok mellett jellemző kísérők a korai juhar (*Acer platanoides*) a mezei juhar (*Acer campestre*). Sajnos több állomány lombkoronaszintje meglehetősen fajszegény az intenzív, és kedvezőtlen szemléletű erdészeti kezelés miatt. A cserjeszintben uralkodó az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), de sok helyen jelen van a húsos som (*Cornus mas*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*) is. Az állományok aljnövényzete fajgazdag, és főleg száraz tölgyesek fajai vannak jelen. Jellemzőek a pázsitfüvek, így az egyvirágú gyöngyperje (*Melica uniflora*), a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), erdei rozsnok (*Bromus benekenii*). Mellettük gyakoriak az alábbi fajok: gindár sás (*Carex supina*), korai sás (*Carex praecox*), hegyi sás (*Carex montana*), baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), bársonyos kakukkszegfű (*Lychnis coronaria*), szeplős szegfű (*Dianthus armeria*), tarka koronafürt (*Securigera varia*). Gyakoribb védett fajok: tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), körislevelű nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*). Ritkább fajok: erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), sziklai sás (*Carex halleriana*).

A száraz gyepek közül mind a homok, mind a lösz alapkőzeten kialakult gyeptípusok jelen vannak. Pusztafüves lejtősztyeppék és erdősztyepprétek, valamint a kötött talajú sztyepprétek fiziognómiáját és fajösszetételét a klimatikus és vízháztartási viszonyok mellett a korábbi tájhasználati módok alapvetően befolyásolták. A Gödöllői-dombvidék sztyeppéi állományai jellemzően lösz alapkőzeten létrejött keskeny, szálaslevelű pázsitfüvek dominálta gyepek, amely jellemzően domboldalakat vagy platóhelyzetet foglal el. Számos állománya molyhos tölgy dominanciájú felnyíló erdők tisztásaiként jelenik meg a xerotherm gyepek jellegzetes kétszikű növényfajaival. Az állományokban domináns a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), mellette kis konstanciaértékkel számos pázsitfűfaj, így pl. a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*), réti perje (*Poa pratensis*) fajok is jelen vannak. A Gödöllő-Bag környéki részeken differenciális fajként megjelenik a kései perje (*Cleistogenes serotina*) és a csinos árvalányhaj, (*Stipa pulcherrima*), míg az üdébb állományokban tömött és pelyhes zabfű (*Helictotrichon compressum* és *pubescens*) is sokfelé megtalálható. A szubpannon sztyeppék különböző kitettségű, és leromlási fázisú állományaiban egyes pázsitfűfajok dominánsak lesznek, főleg a kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), és a fenyérfű (*Botriochloa ischaemum*) alkot könnyen felismerhető állományokat. A fajgazdag gyepekben sok kétszikű növényfaj is megtalálható. Szinte minden állományban gyakori a baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), a tejoltó galaj (*Galium verum*), a budai imola (*Centaurea scabiosa* ssp. *sadleriana*), a szarvaskocsord (*Peucedanum cervaria*), a buglyos törpezanót (*Chamaecytisus austriacus*), közönséges borkóró (*Thalictrum minus*). Az élőhelytípus jelölő fajai a leánykökörcsin

(*Pulsatilla grandis*), a piros kígyószisz (*Echium ruscicum*) és a Janka-tarsóka (*Thlaspi Jankae*). Mellettük számos védett növényfaj is jelen van az élőhelytípusban és több faj állományai ezres nagyságrendűek. Ilyenek pl. a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), a borzas len (*Linum hirsutum*), a dunai szegfű (*Dianthus collinus*), a körislevelű nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*) és a pusztai meténg (*Vinca herbacea*). Mellettük ritkábbak a nagyvirágú gyíkfű (*Polygala major*), Szent László-tárnics (*Gentiana cruciata*), törpe nőszírom (*Iris pumila*), sárga gyűszűvirág (*Digitalis grandiflora*), sárga len (*Linum flavum*), csillagószirózsa (*Aster amellus*).

A homokos területek a nyílt- és zárt homokpuszta-terétek egyaránt jelen vannak, igaz esetenként degradált élőhelyekkel (akácok, fenyvesek, töviskés cserjések, jellegtelen gyepek, anyagnyerő-helyek) képez átmenetet. A kategóriába tartozó élőhelyek döntő többsége nyílt évelő homoki gyep, a zárt homoki gyepek kiterjedése csupán 10 ha körüli. A zárt állományokban uralkodó a pusztai és rákosi csenkesz (*Festuca rupicola*, *F. wagneri*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), a nyíltabb foltokon homoki csenkesz (*Festuca vaginata*) és homoki árvalányhaj (*Stipa borysthénica*) az állományalkotó. Degradáltabb állományfoltokon fenyérfű (*Botriochloa ischaemum*), veresnadrág csenkesz (*Festuca pseudovina*), csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), siska nádtippan (*Calamagrostis epigeios*) válik uralkodóvá. Kétszikűek közül jellemző a pusztai kutyatej (*Euphorbia seguierana*), mezei üröm (*Artemisia campestris*), naprózsa (*Fumana procumbens*), útszéli imola (*Centaurea stoebe*). Jellemző, de kisebb mennyiségben megjelenő faj a fekete kököröcsin (*Pulsatilla nigricans*) vajsínű ördögyszem (*Scabiosa ochroleuca*), szikár habszegfű (*Silene otites*), homoki pimpó (*Potentilla arenaria*), fényes sás (*Carex liparicaros*), gindár sás (*Carex supina*), mezei gyöngyköles (*Buglossoides arvensis*). Jellegzetes tavaszi fajok a hegyi ternye (*Alyssum montanum*), mezei árvácska (*Viola arvensis*), homoki és sziki madárhúr (*Cerastium semidecandrum*, *C. dubium*), olocsán (*Holosteum umbellatum*). Nyári egyévesek közül a fényes poloskamag (*Corispermum nitidum*), homoki seprőfű (*Kochia laniflora*), homoki keserűfű (*Polygonum arenarium*) többfelé előfordul. A homoki gyepekben élnek a terület jelentős értékét képező Natura 2000 jelölő fajok: a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), a Janka-tarsóka (*Thlaspi Jankae*) és a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*). További védett növényfajok közül gyakoribb a homoki vértő (*Onosma arenaria*), báránypirosító (*Alkanna tinctoria*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), dunai szegfű (*Dianthus collinus*), a pusztai meténg (*Vinca herbacea*), a kései szegfű (*Dianthus serotinus*) és a homoki cickafark (*Achillea ochroleuca*). Ritkább előfordulású a keskenylevelű árvalányhaj (*Stipa tirsia*), a borzas len (*Linum hirsutum*), és a piros pozdor (*Scorzonera purpurea*).

A legeltetés felhagyása következtében alakultak ki a galagonyás-kökényes cserjések különböző záródottságú állományai. A cserjeszint teljes záródása esetén fajszegény állományok jönnek létre, amelyek hosszabb ideig (több évtized) is fennmaradhatnak.

A monokultúra jellegű telepített erdők közül meghatározóak az akácok, melyek szinte majdnem minden erdő és gyep vegetációtípus termőhelyén előfordulnak. Sarjeredetű és mageredetű állományok egyaránt előfordulnak a területen, de inkább az előbb említett a jellemző. A változó korú erdőrészekben több tényező (pl.: eredeti vegetáció és annak termőhelyi adottsága, eredet, erdőtelepítést/felújítást megelőző talajelőkészítés, akáccal borítottság időtartama, stb.) által befolyásoltan alakult ki a cserje és a gyepszint összetétele. A fenyvesek erdei és fekete fenyőből (*Pinus sylvestris*, *P. nigra*) álló telepítések, amelyeknek a zöme csekély termőképességű homoktalajokon tenyészik. Helyenként az eredeti vegetáció (a legtöbb esetben homokpuszta-terét vagy homoki legelő) az állományok be nem erdősült részein és erdőszélein megőrződött (pl.: pusztai és sovány csenkesz - *Festuca rupicola*, *F. pseudovina*, homoki pimpó - *Potentilla arenaria*, stb.). Ismeretlen eredetű szaporítóanyaggal mesterséges úton felújított, homogén tölgyes állományok is előfordulnak amelynek lombkorona szintjét kocsányos és kocsánytalan tölgy (*Quercus robur*, *Q. petraea*) alkotja.

A területnek kiemelkedően értékes a gerinctelen faunája. A terület ízeltlábú fajai közül legjelentősebb a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*), a kis apollólepke (*Parnassius apollo*), a remetebogár (*Osmoderma eremita*), a kék pattanó (*Limoniscus violaceus*), a szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*), a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*), a magyar tavaszi fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidti*), csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*) és a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) előfordulása.

A terület csiga állományára a viszonylagos sokféleség jellemző, amely a növényzet mozaikosságából adódik. A különböző vegetációjú xerofil vegetációtípusokban megtalálható például a zebra csiga (*Zebrina detrita*), az endemikus pannon csiga (*Cepaea vindobonensis*), a kórócsiga (*Helicella obvia*) és az éti csiga (*Helix pomatia*) is. A Natura 2000 terület számos vizes élőhelytípusában jelen van a hasas és a harántfogú törpecsiga. A terület nagy kiterjedésű, száraz cserjés-erdős területein jelen van a pannon gyík (*Ablepharus kitaibelii*), míg a vizes élőhelyek egy részén a vöröshasú unka (*Bombina bombina*), az erdei béka (*Rana dalmatina*) és a mocsári teknős (*Emys orbicularis*).

A terület fajokban leggazdagabb gerinces csoportját a madarak jelentik. A Gödöllői-dombság Natura 2000 területen több mint 200 madárfaj fordul elő, s ebből mintegy 100 költ is. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy bár a területi adottságok lehetővé tennék, de a jelentős mértékű antropogén zavarás miatt igényesebb madárfajok nem költenek a területen, a költőfauna nagyrészt tág tűrőképességű generalista fajokból áll össze. A terület emlősfaunája a jelentős mértékű feltártság mellett is viszonylag szegénynek mondható.

Faunisztikai tekintetben legnagyobb érték az odúlakó denevérfajok jelenléte a természetmegőrzési területen. A fenntartási tervhez készült felmérés és korábbi adatok alapján 22 denevérfaj fordul elő a területen, köztük a jelölő faj nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*), nagyfülű denevér (*Myotis bechsteini*), hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*) és közönséges denevér (*Myotis myotis*). Ezen kívül megtalálható a nimfadenevér (*Myotis alcathoe*), horgasszörű denevér (*Myotis nattereri*), bajuszos denevér (*Myotis mystacinus*), Brandt-denevér (*Myotis brandtii*), vízi denevér (*Myotis daubentonii*), szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*), barna hosszúfülű-denevér (*Plecotus auritus*), közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*), rőt koraidenevér (*Nyctalus noctula*), szőröskarú koraidenevér (*Nyctalus leisleri*), közönséges törpedenevér (*Pipistrellus pipistrellus*), szoprán törpedenevér (*Pipistrellus pygmaeus*), fehérszélű/durvavitorlájú törpedenevér (*Pipistrellus kuhlii/Pipistrellus nathusii*), kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*) és alpesi denevér (*Hypsugo savii*).

A vadászható fajok közül különösen jelentős a vaddisznó (*Sus scrofa*), amely jelentős károkat okoz a vegetációban túrásával. Jelentős a szarvas, kisebb létszámú a dám és muflon állomány, jelen van a róka (*Vulpes vulpes*) és az őz (*Capreolus capreolus*). Apróvadak közül megtalálható a fácán és a mezei nyúl, de ezek állománya nem számottevő.

A tervekészítés időszakában a Gödöllői-dombság Natura 2000 területen megtalálható főbb élőhely-típusok összegzése az ANÉR 2011 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) alapján

Nóri féle javított:

ANÉR kód	ANÉR élőhelytípus elnevezése	Natura 2000 kód	Natura 2000 élőhely elnevezése	Terület (%)
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások			0,095
G1	Nyílt homokpusztagyeppek	6260*	Pannon homoki gyeppek*	0,40
H3a	Köves talajú lejtősztyepppek	6240*	Szubpannon sztyeppék*	4,79
H4	Erdősztyepprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok	6210	Meszes alapközetű féltermészetes és száraz gyeppek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)*	0,16
H5a	Lőszgyeppek, kötött talajú sztyepprétek	6240*	Szubpannon sztyeppék*	2,39
H5b	Homoki sztyepprétek	6260*	Pannon homoki gyeppek*	0,38
J2	Láp- és mocsárerdők	91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)*	0,21
J5	Égerligetek	91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)*	1,15
K1a	Gyertyános-kocsányos tölgyesek	91G0*	Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> *	0,81
K2	Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek	91G0*	Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> *	9,37
L1	Mész- és melegkedvelő tölgyesek	91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i> *	3,30
L2a	Cseres-kocsánytalan tölgyesek	91M0	Pannon cseres-tölgyesek	1,48
L2x	Hegylábi zárt erdősztyepp lösztölgyesek	91I0*	Euroszibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)*	5,50
M2	Nyílt lösztölgyesek	91I0*	Euroszibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)*	1,13
M4	Nyílt homoki tölgyesek	91I0*	Euroszibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)*	0,05
OB	Jellegtelen üde gyeppek			0,51
OC	Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek			1,22
OD	Lágyszárú özönfajok állományai			0,03
P1	Őshonos fafajú fiatalosok			4,39
P2a	Üde és nedves cserjések			0,32
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések			1,98
P7	Hagyományos fajtájú extenzíven művelt gyümölcsösök			0,03
P8	Vágásterületek			1,54
RB	Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdő			1,13
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők			25,51
RD	Tájidegen fajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények			1,91

S1	Ültetett akácok		13,20
S2	Nemesnyárasok		0,03
S3	Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők		0,66
S4	Ültetett erdei- és feketefenyvesek		2,56
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai		0,12
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok		0,26
T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák		9,83
T10	Fiatal parlag és ugar		1,42
U4	Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók		0,13
U10	Tanyák, családi gazdaságok		0,01
U9	Állóvizek		0,73

13. táblázat: A Gödöllői-dombság kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület élőhelytípusai az ANÉR 2011 alapján

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

(a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

A Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
6260*	Pannon homoki gyepesek*	B
6250*	Síksági pannon löszgyepesek*	0
7230*	Mészkevelő üde láp- és sásrétek*	0
91E0*	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)*	C
91G0*	Pannon gyertyános tölgyesek <i>Quercus petraeával</i> és <i>Carpinus betulusszal</i> *	B
91H0*	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescensszel</i> *	B
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	C
91I0*	Eurosibériai erdősztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (<i>Quercus spp.</i>)*	B

14. táblázat: A tervezési területen előforduló Natura 2000 jelölő élőhely

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Adatlapon szereplő reprezentativitás (A-D)	Javasolt reprezentativitás (A-D)
6240*	Szubpannon sztyeppék*	-	C

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Adatlapon szereplő reprezentativitás (A-D)	Javasolt reprezentativitás (A-D)
6210	Meszes alapkőzetű félttermészetes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)*	-	C

15. táblázat: Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely

A 2006 – 2017 között több ütemben elkészített (és aktualizált) élőhelytérkép alapján a területen a közösségi jelentőségű Síksági pannon löszgyepek 6250, valamint a mészkedvelő üde láp- és sásrétek 7230 élőhely előfordulása nem igazolható.

A Natura 2000 adatlapon szereplő jelölő élőhelyek és adataik:

Pannon homoki gyepek*

Élőhely kódja: 6260*

Élőhely előfordulásai a területen: az élőhelytípus nyílt, évelő homokpusztagyepi változata döntően a Vácegres-Veresegyház-Erdőkertes települések közigazgatási területén fekvő volt honvédségi lőtérrel található. Mellette elenyésző arányban Gödöllő külterületén is maradtak fenn – igaz alig térképezhető léptékben - állománytöredékek (gödöllői sportrepülőtér). Zárt homokpusztagyep állományok a Gödöllői Perőc-oldal területén találhatóak.

Élőhely területi aránya: A pannon homoki gyepek élőhely a Natura 2000 adatlap alapján: 0,20%-os, a 2017-es felmérés alapján 0,78%-os területarányal rendelkezik. A fenntartási tervhez 2017-ben készített élőhely térkép alapján az élőhely területi aránya kissé nagyobb, mint a korábban becsült. Az eltérés háttérben nem valós változás áll, csupán pontosabb terepi felmérés eredménye.

Élőhely kiterjedése a területen: Pannon homoki gyepek a Natura 2000 adatlap alapján 15,41ha, a 2017-es felmérés alapján 58,36 hektár kiterjedésben található a területen. A fenntartási tervhez 2017-ben készített élőhely térkép alapján az élőhely kiterjedése nagyobb, mint a korábban becsült.

Élőhely jellemzése: Az élőhely a 2011-es ÁNER alapján a következő kategóriáknak felel meg: G1 – nyílt homokpusztagyep, ill. H5b – homoki sztyepprétek (BÖLÖNI et al. 2010). Az élőhely nagyrészt önállóan jelenik meg, kisebb részben más, jellemzően degradált, élőhelyekkel (akácok, fenyvesek, tövises cserjések, jellegtelen gyepek, anyagyerő-helyek) képez átmenetet. A kategóriába tartozó élőhelyek döntő többsége nyílt évelő homoki gyepek, a zárt homoki gyepek kiterjedése csupán 10 ha körüli. A zárt állományokban uralkodó a pusztai és rákosi csenkesz (*Festuca rupicola*, *F. wagneri*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), a nyíltabb foltokon homoki csenkesz (*Festuca vaginata*) és homoki árvalányhaj (*Stipa borysthenica*) az állományalkotó. Degradáltabb állományfoltokon fenyérfű (*Botriochloa ischaemum*), veresnadrág csenkesz (*Festuca pseudovina*), csillagpázsit (*Cynodon dactylon*), siska nádtippán (*Calamagrostis epigeios*) válik uralkodóvá. Kétszikűek közül jellemző a pusztai kutyatej (*Euphorbia seguierana*), mezei üröm (*Artemisia campestris*), naprózsa (*Fumana procumbens*), útszéli imola (*Centaurea stoebe*). Jellemző, de kisebb mennyiségben megjelenő faj a fekete kökrcsin (*Pulsatilla nigricans*) vajszerű ördög szem (*Scabiosa ochroleuca*), szikár habszegfű (*Silene otites*), homoki pimpó (*Potentilla arenaria*), fényes sás (*Carex liparicaros*), gindár sás (*Carex supina*), mezei gyöngyköles (*Buglossoides arvensis*). Jellegzetes tavaszi fajok a hegyi ternye (*Alyssum montanum*), mezei árvácska (*Viola arvensis*), homoki és sziki madárhúr (*Cerastium semidecandrum*, *C. dubium*), olocsán (*Holosteum umbellatum*). Nyári egyévesek közül a fényes poloskamag (*Corispermum nitidum*), homoki seprőfű (*Kochia laniflora*), homoki keserűfű (*Polygonum arenarium*) többfelé előfordul. A homoki gyepekben élnek a terület jelentős értékét képező Natura 2000 jelölő fajok: a homoki kikerics (*Colchicum arenarium*), a Janka-tarsóka (*Thlaspi Jankae*) és a magyar futrinka (*Carabus hungaricus*). További védett növényfajok közül gyakoribb a homoki vértő (*Onosma arenaria*), báránypirosító (*Alkanna tinctoria*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), dunai szegfű (*Dianthus collinus*), a pusztai meténg (*Vinca herbacea*), a kései szegfű (*Dianthus serotinus*) és a homoki cickafark (*Achillea ochroleuca*). Ritkább előfordulású a keskenylevelű árvalányhaj (*Stipa tirsia*), a borzas len (*Linum hirsutum*), és a piros pozdor (*Scorzonera purpurea*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: A nyílt homokpusztagyeppek többsége közepes-jó állapotú (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=3-4), a zárt homoki gyeppek többsége jó állapotú, a más élőhelytípus felé átmentet képező állományaik pl. erősen cserjésedő, akácodosó foltok csak közepes állapotúak.

Élőhely veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

A02 Mezőgazdasági művelési mód változása

A06 Gyepművelés felhagyása

A09 Intenzív legeltetés vagy túllegetetés

C15 Egyéb bányászati és kitermelési tevékenység

F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenység

F09 Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/szemét elhelyezése és kezelése

G08 Hal- és vadállomány kezelése

H01 Katonai, félkatonai vagy rendőrségi gyakorlatok és műveletek szárazföldön

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Jelenleg a homoki gyeppek majd mindegyikén folyik birkával történő legeltetés (kaszálásra a gyeppek nem alkalmasak). Ez a nyílt évelő homoki gyeppek esetében a gyep szerkezetének, fajösszetételének megváltozásához, degradációjához és az inváziós növényfajok fokozottabb terjedéséhez vezet, mely napjainkban is jól érzékelhető. Kis területeken előfordul a gyepterület beszántása, illetve illegális anyaggyűjtőhelyek használata, mindkét tevékenység a gyep tartós károsodását, megszűnését eredményezi. Az Erdőkertes-vácegresi lőtérén erősen jelen van az illegális motoros sporttevékenység, valamint a volt lőtér központi részét jelenleg is használja a Magyar Honvédség lőszermegsemmisítési célokra. A homoki gyepeket nagy kiterjedésben elsősorban a fehér akác, nyugati ostorfa, selyemkóró, aranyvessző, tövisperje, átoktüske fajok spontán terjedése veszélyezteti. Kisebb területeket veszélyeztet a bálványfa, kései meggy terjedése. A honos cserjék, pl. egybibés galagonya terjedése különösen a gödöllői Perőc-oldalon látványos, állományaik alatt a gyep már sokszor átalakult.

Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)*

Élőhely kódja: 91E0*

Élőhely előfordulásai a területen: a tárgyalt élőhelybe sorolható égeres mocsárerdő egy helyen, Isaszeg és Dány települések közigazgatási határán, a Felső-Tápió patak forrásvidékénél található. További, ide tartozó élőhelyek a patak menti éger, fűz dominálta ligeterdők, amelyek a gödöllői Aranyos, és Besnyői, valamint a vácegresi-domonyvölgyi Egres-patak mentén található.

Élőhely területi aránya: A liget- és mocsárerdők területi aránya a Natura 2000 adatlap alapján 0,47%, a 2017-es felmérés alapján 1,36%.

Élőhely kiterjedése a területen: Az élőhely kiterjedése a Natura 2000 adatlap alapján 35,44 ha, a 2017-es felmérés alapján 102,03. A fenntartási tervhez 2017-ben készített élőhely térkép alapján az élőhely területi aránya nagyobb, mint a korábban becsült, azonban az eltérés háttérben nem valós változás áll, csupán pontosabb terepi felmérés eredménye.

Élőhely jellemzése: A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok ÁNÉR kategóriái: J2 – láp- és mocsárerdők, J5 - égerligetek. A lombkoronaszintben uralkodó az enyves éger (*Alnus glutinosa*), a szürke nyár (*Populus canescens*), a fekete nyár (*Populus nigra*), és a törékeny fűz (*Salix fragilis*). Néhol, a lombkoronaszint alsó felében a májusfa (*Padus avium*) is jelen van. A cserjeszintben sok helyen uralkodó a rekettyefűz (*Salix cinerea*), szálanként kutyabenge (*Frangula alnus*), és kányabangita (*Viburnum opulus*) is megjelenik. Az állományok egy erősen szárad és emiatt eljellegtelenedik. Ezekben többfelé jelentős borításértékkel van jelen az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és az aranyvessző (*Solidago spp.*) fajok. Az állományok gyepszintjében főként a mocsári sás (*Carex acutiformis*), és a parti sás (*Carex riparia*), dominál, helyenként színezőelemként jelen van az éles sás (*Carex gracilis*) és a hólyagos sás (*Carex vesicaria*), illetve középhegységi elemként az erdei varázslófü

(*Circaea lutetiana*). Mellettük az általánosan elterjedt, generalista növényfajok gyakoriak. Ezek közül néhány: mocsári gólyahír (*Caltha palustris*), réti füzény (*Lythrum salicaria*), réti legyezőfü (*Filipendula ulmaria*), bókoló farkasfog (*Bidens cernua*), közönséges erdekáká (*Scirpus sylvaticus*), mocsári zsurló (*Equisetum palustre*), óriás csenkesz (*Festuca gigantea*). A láposodó mocsárdei állományrészek jellemző kétszikűi a kétlaki macskagyökér (*Valeriana dioica*), a bugás sás (*Carex paniculata*), vagy a fehér zászpa (*Veratrum album*). További ritka fajok az élőhelytípusban: mocsári gólyaorr (*Geranium palustre*), erdei zsurló (*Equisetum sylvaticum*), fekete ribiszke (*Ribes nigrum*), hölgypáfrány (*Athyrium filix-femina*), szálkás pajzsika (*Dryopteris carthusiana*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: Az egyes állományok jó állapotúak (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=3-4), de kisebb arányban vannak szárazodó, és inváziós fajokkal erősebben fertőzött foltok is.

Élőhely veszélyeztetettsége: Erősen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

K02 Lecsapolás

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Az élőhely aktuálisan veszélyeztetett csekély kiterjedése, az éghajlat szárazodása, a mesterséges vízelvezetés, az inváziós fajok terjedése és a túltartott vadállomány károsítása miatt.

Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeaval és Carpinus betuluszal

Élőhely kódja: 91G0*

Élőhely előfordulásai a területen: az élőhelytípus Isaszeg, Gödöllő, Bag, Domony, Vácszentlászló, Órbottyán és Vácegres települések közigazgatási területén a hűvösebb völgyeket borító jellegzetes erdővegetáció képviselője.

Élőhely területi aránya: A gyertyános-tölgyesek a Natura 2000 adatlap alapján 9,29 %, a 2017-es felmérés alapján 10,18%-os területarányal rendelkeznek.

Élőhely kiterjedése a területen: A gyertyános-tölgyesek kiterjedése a Natura 2000 adatlapon 699,08 ha, a 2017-es felmérés alapján 765,62. Az eltérés háttérben nem valós változás áll, csupán pontosabb terepi felmérés eredménye.

Élőhely jellemzése: A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriája: K1a, K2 – Gyertyános-kocsányos tölgyesek, gyertyános-kocsánytalan tölgyesek. A Gödöllői-dombvidék tárgyi élőhelytípus alá vont állományai jellemzően a meredekebb, északias kitettséű oldalakon, illetve a völgyaljakban jelennek meg. Az állományok lombkoronasztijében domináns a gyertyán (*Carpinus betulus*) és a kocsányos-kocsánytalan tölgyek (*Quercus robur-petraea*). Sok helyen a mezei juhar (*Acer campestre*) is fontos szerephez jut és gyakoriak az erdészetileg rontott, jellemzően rudaskorú állományok, melyekben gyakran egyeduralkodó a gyertyán, vagy a mezei juhar. A domináns fafajok mellett jellemző kísérők a vadcseresznye (*Cerasus avium*), a korai juhar (*Acer platanoides*) és a magas kőris (*Fraxinus excelsior*). A gödöllői erdőrezervátum területén spontán bükk (*Fagus sylvatica*) egyedek is jelen vannak, azonban további állományai mind telepítettek. Ugyanez igaz a hegyi juharra (*Acer pseudoplatanus*) is, a főbb utak mentén található idős egyedek mind telepítés útján kerültek ide. A cserjesztint jellemzően ritkás és fajszegény, főként a gyertyán és a mezei juhar újulata alkotja, a felnyílóbb állományokban jelentős egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) eleggyel. A rontott homogén gyertyános-juharos állományok gyakran annyira zártak, hogy szinte teljesen hiányzik a cserje- és gyepsztintjük. A tipikus gyertyános-tölgyesek aljnövényzetére jellemző geofiton aszpektus a jobb állományokban jelen van. Jellemző fajai az odvas keltike (*Corydalis cava*), ujjas keltike (*Corydalis solida*), bogláros szellőrőzsa (*Anemone ranunculoides*), vicsorgó (*Lathrea squmaria*), és a galambvirág (*Isopyrum thalictroides*). Mellettük jelen van a bükkös sás (*Carex pilosa*), az ujjas sás (*Carex digitata*), a hajperje (*Hordelymus europaeus*), az erdei és a csodás ibolya (*Viola sylvatica*, és *V. mirabilis*), és a kakicsvirág (*Mycelis muralis*). A védett fajok közül jellemzőek a ritkább nőszőfüvek, így a Voeth-nőszőfü (*Epipactis voethii*) és a keskenyajkú nőszőfü (*Epipactis neglecta*), trencsényi nőszőfü (*Epipactis pseudopurpurata*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: A gyertyános-tölgyes állományok egy része erdőrezervátum, vagy fokozottan védett területen található. Ezek jellemzően jó állapotúak (a Seregélyes-

féle természetességi degradáltsági skálán TDO=4). Más részük a vadhatás, és az erdőgazdálkodás eredményeként erősen leromlott (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=2-3).

Élőhely veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A gyertyános-tölgyes állományok területe erdőgazdasági hasznosítás alatt áll. Emellett a túltartott vadállomány jelenti a legfontosabb veszélyeztető tényezőt.

Pannon molyhos-tölgyesek Quercus pubescensszel

Élőhely kódja: 91H0*

Élőhely előfordulásai a területen: az élőhelytípus Isaszeg, Gödöllő, Bag, Domony, Vácszentlászló, Órbottyán és Vácegres települések közigazgatási területén a melegebb domboldalakat, platókat borító jellegzetes erdővegetáció képviselője.

Élőhely területi aránya: A melegkedvelő tölgyesek a Natura 2000 adatlap alapján 1,42 %, a 2017-es felmérés alapján 3,3 %-os területarányal rendelkeznek.

Élőhely kiterjedése a területen: A melegkedvelő tölgyesek kiterjedése a Natura 2000 adatlapon 106,75ha, a 2017-es felmérés alapján 247,91 ha. Az eltérés háttérben nem valós változás áll, csupán pontosabb terepi felmérés eredménye.

Élőhely jellemzése: A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriája: L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek. A Gödöllői-dombvidék tárgyi élőhelytípus alá vont állományai melegebb domboldalakon, platókon jelennek meg. Az állományok lombkoronaszintjében domináns a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*). A domináns fafajok mellett jellemző kísérők a korai juhar (*Acer platanoides*) és a barkóca berkenye (*Sorbus torminalis*). A cserjeszintben uralkodó az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*). A Gödöllő környéki állományokban jellemző a bálványfa (*Ailanthus altissima*) kisebb-nagyobb sarjtelepeinek előfordulása is az élőhelytípusban. Az Órbottyán-Vácegres környéki állományokban elterjedt a húsos som (*Cornus mas*) is, amely a Gödöllő környéki állományokból teljesen hiányzik. Az állományok aljnövényzete fajgazdag, és száraz tölgyesek fajai mellett a sztyepprétek fajai is szép számmal megtalálhatóak. Jellemzőek a xerotherm pázsitfűvek, így a késeiperje (*Cleistogenes serotina*), a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), a csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*), a hegyi árvalányhaj (*Stipa pennata*), erdélyi gyöngyperje (*Melica transsylvanica*) és a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*). Mellettük gyakoriak az alábbi fajok: baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), pusztai meténg (*Vinca herbacea*), magyar szegfű (*Dianthus pontaderae*), tarka koronafürt (*Securigera varia*), piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*). Gyakoribb védett fajok: tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), kőrislevelű nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*), dunai szegfű (*Dianthus collinus*). Ritkább fajok: erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), fekete kökőrcsin (*Pulsatilla nigra*), gérbics (*Limodorum abortivum*), selymes peremizs (*Inula oculus-christi*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: A melegkedvelő-tölgyes állományok egy része erdőrezervátum, vagy fokozottan védett területen található. Ezek jellemzően jó állapotúak (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=4). Más részük a vadhatás, és kisebb részben az inváziós növényfajok jelenléte miatt erősen leromlott (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=2-3).

Élőhely veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A melegkedvelő-tölgyes állományok területe erdőgazdasági hasznosítás alatt áll. Emellett a túltartott vadállomány jelenti a legfontosabb veszélyeztető tényezőt.

Pannon cseres-tölgyesek**Élőhely kódja:** 91M0**Élőhely előfordulásai a területen:** az élőhelytípus Órbottyán és Vácegres települések közigazgatási területét borító természetserű erdővegetáció leggyakoribb képviselője.**Élőhely területi aránya:** A pannon cseres-tölgyesek a Natura 2000 adatlap alapján 0,87 %, a 2017-es felmérés alapján 1,48%-os területarányal rendelkeznek.**Élőhely kiterjedése a területen:** A pannon cseres-tölgyesek kiterjedése a Natura 2000 adatlapon 65,45 ha, a 2017-es felmérés alapján 111,11 ha. Az eltérés háttérében nem valós változás áll, csupán pontosabb terepi felmérés eredménye (az Órbottyán-Vácegres környéki Kéri-erdő területéről csak közelítő becslések álltak rendelkezésre).**Élőhely jellemzése:** A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriája: L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek. A tárgyi élőhelytípusba vont állományok a Vácegres, Órbottyán települések közigazgatási területét borító természetserű erdővegetáció legnagyobb kiterjedésű típusa. Fontos megjegyezni, hogy a több fórumon is elhangzott, illetve különféle szakanyagokban is leírt Gödöllői-dombsági cseres-tölgyesek többségükben valójában nem cseres-tölgyesek, hanem tölgy-cser, esetenként elegyetlen csertelepítések. A Gödöllői-dombságban extrazonális helyzetben és elenyésző arányban még vannak természetesnek tekinthető cseres-tölgyes állományok, azonban ezek a területek nem képezik részét a Gödöllői-dombság Natura 2000 területnek. Az Órbottyán környéki cseres-tölgyes állományok az itteni melegebb domboldalakon, völgytalpakon, platókon jelennek meg. Az állományok lombkoronaszintjében domináns a csertölgy (*Quercus cerris*) és kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*). A melegkedvelő tölgyesekkel érintkező állományokban növekszik a molyhos tölgy (*Quercus pubescens*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*) aránya. A domináns fafajok mellett jellemző kísérők a korai juhar (*Acer platanoides*) a mezei juhar (*Acer campestre*). Sajnos több állomány lombkoronaszintje meglehetősen fajszegény az intenzív, és kedvezőtlen szemléletű erdészeti kezelés miatt. A cserjeszintben uralkodó az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), de sok helyen jelen van a húsos som (*Cornus mas*), és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*) is. Az állományok aljnövényzete fajgazdag, és főleg száraz tölgyesek fajai vannak jelen. Jellemzőek a pázsitfűvek, így az egyvirágú gyöngyperje (*Melica uniflora*), a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), erdei rozsnok (*Bromus benekenii*), Mellettük gyakoriak az alábbi fajok: gindár sás (*Carex supina*), korai sás (*Carex praecox*), hegyi sás (*Carex montana*), baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), bársonyos kakukkszegfű (*Lychnis coronaria*), szeplős szegfű (*Dianthus armeria*), tarka koronafürt (*Securigera varia*). Gyakoribb védett fajok: tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), kőrislevelű nagyzezerjőfű (*Dictamnus albus*). Ritkább fajok: erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), sziklai sás (*Carex halleriana*).**Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése:** A cseres-tölgyes állományok erős gazdálkodási hasznosítás alatt állnak. A fahasználatok során jellemző a cserjeszint, és az elegyfajok eltávolítása, így az állományok jelentős része leromlott állapotú (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=2-3). Kisebb részük, különösen az idős, illetve a melegkedvelő tölgyes foltokkal mozaikoló állományrészek a bejövő sztyeppi fajok miatt értékesebbek.**Élőhely veszélyeztetettsége:** veszélyeztetett**Veszélyeztető tényezők:**

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A cseres-tölgyes állományok területe jelentős mértékű erdőgazdasági hasznosítás alatt áll. Emellett a túltartott vadállomány jelenti a legfontosabb veszélyeztető tényezőt.

Eurosibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*)**Élőhely kódja:** 91I0***Élőhely előfordulásai a területen:** az élőhelytípus Isaszeg, Gödöllő, Bag, Domony, Vácszentlászló települések közigazgatási területén a melegebb-szárazabb domboldalakat, platókat borító jellegzetes erdővegetáció képviselője.

Élőhely területi aránya: Az erdőssztyepp tölgyesek a Natura 2000 adatlap alapján 8,03 %, a 2017-es felmérés alapján 6,68%-os területarányal rendelkeznek.

Élőhely kiterjedése a területen: Az erdőssztyepp tölgyesek kiterjedése a Natura 2000 adatlapon 604,31ha, a 2017-es felmérés alapján 502,13 ha. Az eltérés háttérben nem valós változás áll, csupán pontosabb terepi felmérés eredménye, illetve a K2, és L2x élőhelytípusokat eltérő élőhelytípusokba sorolták (91G0*, 91I0*).

Élőhely jellemzése: A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriája: L2x – Hegylábi és dombvidéki elegyes lösztölgyesek, M2 – Nyílt gyepekkel mozaikos lösztölgyesek, valamint M4 – Nyílt homoki tölgyesek. A Gödöllői-dombvidék tárgyi élőhelytípus alá vont állományai melegebb domboldalakon, platókon jelennek meg. Két erdőtársulás, a gyertyánelegyes mezei juharos-tölgyes, és a kislevelű hársas-tölgyes adja az ide vont élőhelyfoltok több mint 90%-át. Utóbbi társulás a Gödöllői-domság unikális erdőtársulása, míg a juharos-tölgyeshez hasonló állományokat leírtak a Középhegység lábainál is, azonban ezek összehasonlító vizsgálata még nem történt meg. Az állományok lombkoronaszintje rendkívül elegyes a mezei juhar (*Acer campestre*), és a különböző tölgy fajok mellett fontos szerepet játszik a gyertyán (*Carpinus betulus*), a kislevelű hárs (*Tilia cordata*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*) is. Az egyes állományokban a gazdálkodás hatására főként a hárs, illetve a juhar fajok dominánssá válhatnak, míg a tölgyek erősen visszaszorulnak. Jellemző kísérők a korai juhar (*Acer platanoides*) a tatárjuhar (*Acer tataricum*), és a barkóca berkenye (*Sorbus torminalis*). A cserjeszintben uralkodó az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) és a virágos kőris (*Fraxinus ornus*), mellettük ritkán mogyoró (*Corylus avellana*) is jelen van. Az állományok aljnövényzete fajgazdag, és ebben az élőhelytípusban is jellemző, hogy a száraz tölgyesek fajai a sztyepprétek fajaival keverednek. Jellemzőek a xerotherm pázsitfűvek, így a késeiperje (*Cleistogenes serotina*), a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), a csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*), a hegyi árvalányhaj (*Stipa pennata*), erdélyi gyöngyperje (*Melica transsylvanica*) és a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*). Mellettük gyakoriak az alábbi fajok: baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), pusztai meténg (*Vinca herbacea*), bársonyos tüdőfű (*Pulmonaria mollis*), erdei gyöngyköles (*Buglossoides purpureo-coeruleum*), erdei kutyatej (*Euphorbia amygdaloides*), piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*). Gyakoribb védett fajok: tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), tarka nőszirm (*Iris variegata*), kőrislevelű nagyzezerjőfű (*Dictamnus albus*), dunai szegfű (*Dianthus collinus*). Ritkább fajok: erdei szellőrózsa (*Anemone sylvestris*), apró nőszirm (*Iris pumila*), bugás veronika (*Pseudolysimachion spurium*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: Az erdőssztyepp-tölgyes állományok egy része erdőrezervátum, vagy fokozottan védett területen található. Ezek jellemzően jó állapotúak (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=4). Más részük a vadhatás, és kisebb részben az inváziós növényfajok jelenléte miatt erősebben leromlott (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=2-3).

Élőhely veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

Az erdőssztyepp-tölgyes állományok területe erdőgazdasági hasznosítás alatt áll. Emellett a túltartott vadállomány jelenti a legfontosabb veszélyeztető tényezőt.

Jelölő értékek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek és adataik:

Szubpannon sztyeppék

Élőhely kódja: 6240*

Élőhely előfordulásai a területen: a szubpannon sztyeppék a Natura 2000 terület szinte minden részén megtalálhatóak, de nagyobb összefüggő foltjaik Pécel, Isaszeg, Kerepes, Kistarcsa, Gödöllő, Bag, és Órbottyán települések külterületein találhatóak. A szubpannon sztyeppék előfordulása a site területén részben a nagyobb, akár több száz hektár kiterjedésű egykori legelőkre, legelőerdőkre koncentrálódik, részben gyakran jelenik meg a felnyíló, molyhos tölgy dominálta erdőállományok tisztásain is.

Élőhely területi aránya: A szubpannon sztyeppék a korábbi Natura 2000 adatlapon nem szerepeltek, de jelentős kiterjedésük miatt az élőhely felvétele indokolt a jelölő élőhelyek közé. Területi aránya: 7,18 %.

Élőhely kiterjedése a területen: A szubpannon sztyeppék kiterjedése az élőhelytérkép alapján 538,85 hektár.

Élőhely jellemzése: A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriái: H3a - Pusztafüves lejtősztyeppék és erdősztyepprétek, H5a - Kötött talajú sztyepprétek. A szubpannon sztyeppék fiziognómiáját és fajösszetételét a klimatikus és vízháztartási viszonyok mellett a korábbi tájhasználati módok alapvetően befolyásolták. Emiatt jelenleg is valós probléma, a párhuzamosan meglévő és eltérő élőhelyismereti definíciók alkalmazása, illetve a felméréseket végző szakemberek sokszor számottevő mértékben különböző értelmezése az élőhelytípussal kapcsolatban. A Gödöllői-dombvidék szubpannon sztyeppék alá vont állományai jellemzően lösz alapkőzeten létrejött keskeny, szálaslevelű pázsitfűvek dominálta gyepek, amely jellemzően domboldalakat vagy platóhelyzetet foglal el. Számos állománya molyhos tölgy dominanciájú felnyíló erdők tisztásaiként jelenik meg a xerotherm gyepek jellegzetes kérszikú növényfajaival. Az állományokban domináns a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), mellette kis konstanciaértékkel számos pázsitfűfaj, így pl. a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), keskenylevelű perje (*Poa angustifolia*), élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*), réti perje (*Poa pratensis*) fajok is jelen vannak. A Gödöllő-Bag környéki részekben differenciális fajként megjelenik a késeiperje (*Cleistogenes serotina*) és a csinos árvalányhaj, (*Stipa pulcherrima*), míg az üdebb állományokban tömött és pelyhes zabfű (*Helictotrichon compressum* és *pubescens*) is sokfelé megtalálható. A szubpannon sztyeppék különböző kitettségi, és leromlási fázisú állományaiban egyes pázsitfűfajok dominánsak lesznek, főleg a kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*), és a fenyérfű (*Botriochloa ischaemum*) alkot könnyen felismerhető állományokat. A fajgazdag gyepekben sok kérszikú növényfaj is megtalálható. Szinte minden állományban gyakori a baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), a tejoltó galaj (*Galium verum*), a budai imola (*Centaurea scabiosa* ssp. *sadleriana*), a szarvaskocsord (*Peucedanum cervaria*), a buglyos törpezanót (*Chamaecytisus austriacus*), közönséges borkóró (*Thalictrum minus*). Az élőhelytípus jelölő fajai a leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*), a piros kígyószisz (*Echium rusicum*) és a Janka-tarsóka (*Thlaspi Jankae*). Mellettük számos védett növényfaj is jelen van az élőhelytípusban és több faj állományai ezres nagyságrendűek. Ilyenek pl. a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), a borzas len (*Linum hirsutum*), a dunai szegfű (*Dianthus collinus*), a kőrlevelű nagyzezerjófű (*Dictamnus albus*) és a pusztai meténg (*Vinca herbacea*). Mellettük ritkábbak a nagyvirágú gyíkfü (*Polygala major*), Szent László-tárnics (*Gentiana cruciata*), törpe nőszirm (*Iris pumila*), gyapjas gyűszűvirág (*Digitalis grandiflora*), sárga len (*Linum flavum*), csillagöszirózsa (*Aster amellus*).

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: A szubpannon sztyeppék jellemzően jó állapotúak (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=3-4-(5)), egyes állományrészek pedig kiváló természetességi állapotban vannak (Kerepes: Küdői-hegy, Isaszeg: Szarkaberek, Domonyvölgy: Bárányjárás). Szinte minden állományban tapasztalható a kisebb-nagyobb mértékű cserjésedés (galagonyával).

Élőhely veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

A06 Gyepművelés felhagyása

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A szubpannon sztyeppék területe nem hasznosított. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Ig. munkatársai természetvédelmi kezelési céllal egyes kisebb gyepterületet kisipari módon kaszálnak, illetve egy jelenleg futó LIFE pályázat keretében néhány állomány cserjementesítése is folyamatban van.

Meszes alapkőzetű féltérmentes és száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)

Élőhely kódja: 6210

Élőhely előfordulásai a területen: az élőhelytípus főként Kerepes, Kistarcsa és a Gödöllő-Bag-Domony települések külterületi részeit borító erdővegetáció tisztásain található meg.

Élőhely területi aránya: A Festuco-Brometalia gyepek a korábbi Natura 2000 adatlapon nem szerepeltek, de jelenléte miatt az élőhely felvétele indokolt a jelölő élőhelyek közé.

Területi aránya: 0,16% **Élőhely kiterjedése a területen:** A Festuco-Brometalia gyepek kiterjedése 12,40 hektár.

Élőhely jellemzése: A jellemzés során figyelembe vett élőhelyfoltok Á-NÉR kategóriája: H4 – Erdőszyepprétek, félszáraz írtásrétek, száraz magaskórósok. Az élőhely a 6240-es élőhelytípussal sokszor átmeneteket képez, emiatt itt is igaz, hogy terepi elkülönítése az egyes kutatók esetében okozhat eltéréseket. A Gödöllői-dombvidék tárgyi élőhelytípus alá vont állományai jellemzően lősz alapkőzeten létrejött, széleslevelű pázsitfűvek dominálta gyepek, amely főként északias kitettségű, mezofilabb karakterű domboldalakat foglal el. Az állományokban domináns a tollas szálkaperje (*Brachypodium pinnatum*), mellette helyenként jelen van az árva rozsnok (*Bromus inermis*) is. A Gödöllő-Bag-Domony környéki területrészekon sok helyen megtalálható a csomós ebír (*Dactylis glomerata*) az állományokban, amely főként az erős vadhatás következménye. A Festuco-Brometalia állományok a tollas szálkaperje erős konkurenciája miatt kétsziki fajokban kevésbé gazdagok, de az üde, erdőszéli vadvirágok számos képviselője itt is megtalálható. Így itt is gyakori a baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), a buglyos törpezanót (*Chamaecytisus austriacus*), és a közönséges borkóró (*Thalictrum minus*). A védett növényfajok közül itt különösen a szürkés ördög szem (*Scabiosa canescens*), és a dunai szegfű (*Dianthus collinus*) gyakori.

Élőhely természetességi – degradáltsági értékelése: A Festuco-Brometalia állományok jellemzően jó állapotúak (a Seregélyes-féle természetességi degradáltsági skálán TDO=3-4). Szinte minden állományban tapasztalható a kisebb-nagyobb mértékű cserjésedés (galagonyával, mezei juharral, virágos körissel).

Élőhely veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

A06 Gyepművelés felhagyása

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A Festuco-Brometalia állományok területe nem hasznosított. Egy a Duna-Ipoly Nemzeti Park Ig. által pályázott és jelenleg is futó LIFE pályázat keretében néhány állomány cserjementesítése folyamatban van.

A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	Janka-tarsóka (<i>Thlaspi Jankae</i>)	B
II., IV.	homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>)	C
II., IV.	piros kígyószisz (<i>Echium russicum</i>)	C
II., IV.	leánykőkörörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	C

16. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A Janka-tarsóka előfordulásai két nagy foltban koncentrálnak a Domonyvölgy, Bányajárás és Váckisújfalu, Szélesek területrészekon, de mellettük Isaszegen, Gödöllőn, és Kistarcsa-Kerepes települések külterületein is vannak kisebb (több száz töves) állományrészek. A faj előfordulásai döntően cserjésedő lőszgyepekben (6240*) vannak.

Állománynagyság (jelölés): 20 000 egyed

Állománynagyság (tervkészítés): 35 000 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állomány stabil, enyhén növekvő, de a jelentősebb eltérés inkább a felmérés módszertanának változása miatt adódott.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

G08 Hal- és vadállomány kezelése

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A faj alapvetően csak kissé veszélyeztetett a Natura 2000 területen, inkább csak alkalmi károsodások észlelhetők a túltartott vadállomány miatt. Egyes területrészekben az erőteljes cserjésedés a közeljövőben problémát jelenthet, ugyanakkor a két legnagyobb létszámú állomány élőhelyén cserjementesítési beavatkozások történtek.

Homoki kikerics (*Colchicum arenarium*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A homoki kikerics előfordulási adatainak jelentős része a vácegresi volt honvédségi lőtér területére koncentrálódik. Mellette a gödöllői Perőc-oldalon is van egy jelentősebb állomány, valamint Domonyvölgyben, Veresegyház külterületén, akácos erdőállományban is ismert egy-egy kis létszámú populáció. A faj jellemzően nyílt- és zárt homoki gyepek állományokban található meg.

Állománynagyság (jelölés): 1000 egyed

Állománynagyság (tervkészítés): 1500-2500 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állomány stabil. A egyedszámbeli eltérés a szélesebb körű és pontosabb felmérés eredménye.

Faj veszélyeztetettsége: Kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B01 Erdővé alakítás más művelési módból vagy erdősisítés (kivéve lecsapolás)

F07 Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A fajnak jelentős egyedszámú vácegresi állományát az inváziós fajok veszélyeztetik. A területen hullámzó jelleggel technikai sportokat is folytatnak, ennek alkalmi negatív hatása. Állományainak egy kisebb része akác ültetvény alatt található, illetve spontán akácosodik, cserjésedik. Jelenleg alig érzékelhető ennek hatása, de hosszútávon jelentős veszélyforrás. A faj érzékeny a túlzott szárazságra, virágzása elmaradhat, az egyedek túl korán elveszthetik tavasszal lombjukat, így hagymagumójuk kimerülhet.

Piros kígyószisz (*Echium russicum*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A piros kígyószisz előfordulási adatainak jelentős része a Kerepes-kistarcsai Küdői-hegy, és a váckisújfalui Szélesek területére koncentrálódik. A fajnak a közelmúltig voltak ismert előfordulásai a domonyvölgyi Bányajárás és a domonyi Faház-tető területén is, azonban ezeket az utóbbi években már nem sikerült megerősíteni. Jelenleg ismert állományai különböző mértékben cserjésedő löszgyepekben találhatóak, míg a közelmúltig fennmaradt Domony, Faház-tetői állománya erdőssztyepp erdőállomány tisztásán volt.

Állománynagyság (jelölés): 200 egyed

Állománynagyság (tervkészítés): 200 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állomány nagysága stabil, de kiterjedése csökkent.

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

- G08 Hal- és vadállomány kezelése
- I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
- I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok
- N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében
- L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A faj legjelentősebb veszélyeztető tényezője a főleg galagonyával történő cserjésedés. Főleg a kerepesi Küdői-hegyen figyelhető meg, hogy az erősebben záródó galagonyásokból a faj kiszorul.

Leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A leánykőkörcsin előfordulási adatainak jelentős része a Kerepes-kistarcsai Küdői-hegy, és a domonyvölgy Bárányjárás területére koncentrálódik. A fajnak a közelmúltig voltak ismert előfordulásai az isaszegi Sikló-völgy és a domonyi Faház-tető területén is, azonban ezeket az utóbbi években már nem sikerült megerősíteni. Jelenleg ismert állományai különböző mértékben cserjésedő löszgyepekben találhatóak, míg a közelmúltig fennmaradt Isaszeg, Lassú-völgyi állománya erdőssztyepp erdőállomány tisztásán volt.

Állománymagyság (jelöléskor): 200 egyed

Állománymagyság (tervkészítéskor): 100 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állomány csökken, melynek oka részben antropogén eredetű.

Faj veszélyeztetettsége: Erősen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

- G08 Hal- és vadállomány kezelése
- G09 Egyéb vadon élő növények és állatok begyűjtése/gyűjtése
- I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok
- I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok
- L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A faj legjelentősebb veszélyeztető tényezője a kiskertekbe történő kiásás. A tevékenység főleg a kistarcsai Küdői-hegyen látványos, itt egy különálló, mintegy 80 töves populációt 2-3 év alatt szinte teljes egészében kiástak és elvittek. Kisebb jelentőségű veszélyeztető tényező a galagonyával történő cserjésedés, illetve a vadrágás is. A mezei nyúl főként a virágos szárazakat rágja le, amely a fekete kőkörcsin esetében is megfigyelhető. Egyes években a virágzó szárazak 100%-át lerágnak, így az adott évben nem történik magképzés.

A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

A területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok:

Irányelv melléklete	Faj név	Populáció (A-D)
II., IV.	harántfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)	C
II., IV.	hasas törpecsiga (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	C
II., IV.	szarvas álganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)	C
II., IV.	magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>)	B
II., IV.	nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	C
II., IV.	remetebogár (<i>Osmoderma eremita</i>)*	C
II., IV.	skarlátbogár (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	B
II., IV.	kék pattanó (<i>Limoniscus violaceus</i>)	C

II., IV.	szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	C
II., IV.	magyar tavaszi fésűsbagoly (<i>Diószeghyana schmidtii</i>)	C
II., IV.	sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>)	C
II., IV.	csíkos medvelepke (<i>Callimorpha quadripunctaria</i>)*	C
II., IV.	magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>)	C
II., IV.	vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>)	C not present
II., IV.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	D
II., IV.	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	C
II., IV.	mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	C
II., IV.	nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	C
II., IV.	nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>)	C
II., IV.	hegyesorú denevér (<i>Myotis blythii</i>)	C
II., IV.	csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>)	C
II., IV.	közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	C
II., IV.	európai vidra (<i>Lutra lutra</i>)	C

17. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Harántfogú törpecsiga (*Vertigo angustior*)**Irányelv melléklete:** II., IV.**Faj előfordulásai a területen:** A faj a Natura 2000 terület patakjai mentén általánosan megtalálható a területen.**Állománymagyság (jelölés):** nincs megadva**Állománymagyság (tervkészítés):** 4-6 000 000**Állomány változásának tendenciái és okai:** Célzott felmérés készült a fajra, melynek során lokálisan becsülhetőek lettek az egyes populációk.**Faj veszélyeztetettsége:** kissé veszélyeztetett**Veszélyeztető tényezők:**

A26 Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

K02 Lecsapolás

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A faj populációinak potenciális veszélyeztető tényezője az élőhelyek kiszáradása.

Hasas törpecsiga (*Vertigo moulinsiana*)**Irányelv melléklete:** II., IV.**Faj előfordulásai a területen:** A faj a Natura 2000 terület patakjai mentén általánosan megtalálható a területen.**Állománymagyság (jelölés):** nincs megadva**Állománymagyság (tervkészítés):** 1-1 500 000**Állomány változásának tendenciái és okai:** Célzott felmérés készült a fajra, melynek során lokálisan becsülhetőek lettek az egyes populációk.**Faj veszélyeztetettsége:** kissé veszélyeztetett**Veszélyeztető tényezők:**

A26 Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

K02 Lecsapolás

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

N02 Aszály és csapadékmennyiség csökkenés a klímaváltozás következtében

A faj populációinak potenciális veszélyeztető tényezője az élőhelyek kiszáradása.

Szarvas álganéjtúró (*Bolbelasmus unicornis*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület cerjésedő löszgyepjeiben, lejtősztyepp állományaiban és melegkedvelő tölgyesek, homoki erdőfoltok tisztásain mentén általánosan megtalálható a területen. Eddig Gödöllő, Isaszeg, Pécel, Domony, Kerepes, Kistarcsa közigazgatási területeiről ismert.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 500-1000

Állomány változásának tendenciái és okai: Felmérés készült a fajra, melynek során lokálisan becsülhetőek lettek az egyes populációk.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

I02 Egyéb idegenhonos inváziós fajok

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A faj populációinak potenciális veszélyeztető tényezője az élőhelyeken zajló szukcesszió (galagonyásodás) és az inváziós fásszárú fajok terjedése.

Magyar futrinka (*Carabus hungaricus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület nagyobb összefüggő homoki vegetációval borított területrészen él. (Erdőkertes, Vácegres).

Állománynagyság (jelöléskor): 1000-1500

Állománynagyság (tervkészítéskor): 500-1000

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem történt állományváltozás, a faj populációja korábban túl lett becsülve.

Faj veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A faj populációinak potenciális veszélyeztető tényezője az élőhelyeken zajló szukcesszió (galagonyásodás).

Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület középidős-idős tölgy-cser dominanciájú erdőtársulásaiban általánosan megtalálható a területen.

Állománynagyság (jelöléskor): 1001-10 000

Állománynagyság (tervkészítéskor): 1001-10 000

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem történt állományváltozás.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

A hőscincér tápnövényei a tölgyfélék, a tölgyesek átalakításával csökken az élőhelye.

Szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület középidős-idős tölgy-cser dominanciájú erdőtársulásaiban általánosan megtalálható a területen.

Állománynagyság (jelöléskor): 1001-10 000

Állománynagyság (tervkészítéskor): 1001-10 000

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem történt állományváltozás.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

B17 Erdészeti talajművelési és egyéb talajkezelési gyakorlatok

A fajt főleg a homokterületeken alkalmazott teljes talajelőkészítéses erdőfelújítási technológia alkalmazása veszélyezteti.

Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület közepidős-idős, akár idegenhonos erdőtársulásaiban általánosan megtalálható a területen.

Állománynagyság (jelöléskor): 1001-10 000

Állománynagyság (tervkészítéskor): 1001-10 000

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem történt állományváltozás.

Faj veszélyeztetettsége: kissé veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

A faj számára létfontosságú, megfelelő pusztulási stádiumban lévő holtfák eltávolítása veszélyezteti.

Remetebogár (*Osmoderma eremita*)*

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idős, reliktumjellegű erdőállományaiban két helyen (Bag, Domony) megtalálható a területen. Potenciálisan újabb lelőhelyei még előkerülhetnek.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 51-100

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem ismert.

Faj veszélyeztetettsége: erősen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

A faj számára létfontosságú, megfelelően odvasodó idős, nagyon idős (200 év feletti) üregek fák eltávolítása veszélyezteti.

Kék pattanó (*Limoniscus violaceus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idős, reliktumjellegű erdőállományaiban Gödöllő, Isaszeg, Vácszentlászló, Valkó, Bag, Domony területén megtalálható. Potenciálisan újabb lelőhelyei előkerülhetnek.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 1000-1500

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem történt állományváltozás.

Faj veszélyeztetettsége: erősen veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

A fajt a számára létfontosságú, megfelelően odvasodó, sarjeredetű fák eltávolítása veszélyezteti.

Csíkos medvelepke (*Callimorpha quadripunctaria*)*

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 területen általánosan megtalálható. Előnyben részesíti a erdőszegélyek tisztásait, azonban az észlelhető egyedszáma évenkénti ingadozást mutat.

Állománynagyság (jelöléskor): 500-1000

Állománynagyság (tervkészítéskor): 500-1000

Állomány változásának tendenciái és okai: Nem történt állományváltozás.

Faj veszélyeztetettsége: nem veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: nem ismert

Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)

Írányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a tervezési terület cserjésedő löszgyepjeiben szórványosan megtalálható.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 100-500

Állomány változásának tendenciái és okai: Állománya feltehetően csökken, oka ismeretlen.

Faj veszélyeztetettsége: veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: nem ismert

Magyar tavaszi fésűsbagoly (*Diószegehyana schmidtii*)

Írányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület erdőállományaiban szórványosan megtalálható (Isaszeg, Bag, Valkó).

Állománynagyság (jelöléskor): 101-1000

Állománynagyság (tervkészítéskor): 101-1000

Állomány változásának tendenciái és okai: nem történt állományváltozás

Faj veszélyeztetettsége: nem ismert

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrát is

Magyar tarsza (*Isophya costata*)

Írányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 területen pontszerűen Domonyvölgy, Kistarcsa, Kerepes és Váckisújfalu löszgyepjeiben fordul elő.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 101-1000

Állomány változásának tendenciái és okai: nem történt állományváltozás

Faj veszélyeztetettsége: nem ismert

Veszélyeztető tényezők:

A08 Gyepterület kaszálása vagy vágása

L02 Fajösszetétel változás természetes szukcesszió következtében

A cserjésedő élőhelyekről a faj kiszorul, ugyanakkor a túl korán elvégzett (június 15. előtt) kaszálás káros a faj számára.

Dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Írányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Gödöllő-babati halastórendszeren található meg.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 10-500 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állomány kismértékben csökken.

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: A26 Felszíni vagy felszín alatti vizek diffúz szennyezését okozó mezőgazdasági tevékenységek

Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)

Írányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj Gödöllő-babati, és a süllyápi halastórendszeren található meg, alkalmi előfordulásai időszakos víztesteknél előfordulnak.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): 11-50 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: nem ismert

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

I01 Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok

G08 Hal- és vadállomány kezelése

A mocsári teknősökre veszélyt jelent a sárga- és vörösfülű ékszerteknősök jelenléte, valamint a túltartott vaddisznó állomány.

Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idősebb, természetszerű erdőállományaiban szórványosan jelen van.

Állomány nagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állomány nagyság (tervkészítéskor): a rendelkezésre álló adatok állománybecslésre nem alkalmasak

Állomány változásának tendenciái és okai: nem ismert

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

Nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idősebb, természetszerű erdőállományaiban szórványosan jelen van.

Állomány nagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állomány nagyság (tervkészítéskor): a rendelkezésre álló adatok állománybecslésre nem alkalmasak

Állomány változásának tendenciái és okai: nem ismert

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

Hegyesorrú denevér (*Myotis blythii*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idősebb, természetszerű erdőállományaiban szórványosan jelen van.

Állomány nagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állomány nagyság (tervkészítéskor): a rendelkezésre álló adatok állománybecslésre nem alkalmasak

Állomány változásának tendenciái és okai: nem ismert

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

Csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idősebb, természetszerű erdőállományaiban szórványosan jelen van.

Állomány nagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állomány nagyság (tervkészítéskor): a rendelkezésre álló adatok állománybecslésre nem alkalmasak

Állomány változásának tendenciái és okai: nem ismert

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is

B07 Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is

Közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj a Natura 2000 terület idősebb, természetszerű erdőállományaiban szórványosan jelen van.

Állománynagyság (jelöléskor): nincs megadva

Állománynagyság (tervkészítéskor): a rendelkezésre álló adatok állománybecslésre nem alkalmasak

Állomány változásának tendenciái és okai: nem ismert

Faj veszélyeztetettsége: Veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:

B02 Más típusú erdővé alakítás, beleértve a monokultúrákat is

B07 Lábónálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmelékét is

Európai vidra (*Lutra lutra*)

Irányelv melléklete: II., IV.

Faj előfordulásai a területen: A faj rendszeresen előfordul a területen, elsősorban a Gödöllő-babati és a süllyési halastórendszereken, de a Domony-Vácegres környéki Feketepusztán is jelen van. A faj kevésbé kötődik csak a természetmegőrzési területhez, mert halban gazdag tavak a Natura 2000 területen kívül is vannak, illetve a területen található patakok megfelelő vándorlási útvonalat jelentenek a faj számára.

Állománynagyság (jelöléskor): 20-50 egyed

Állománynagyság (tervkészítéskor): 20-50 egyed

Állomány változásának tendenciái és okai: Az állománya növekvő, a változás oka nem ismert.

Faj veszélyeztetettsége: nem veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők: Xt Nincs információ a veszélyeztető tényezőkről

A területen előforduló közösségi jelentőségű, de jelölő értéknek nem javasolt állatfaj:

Irányelv melléklete	Faj név	Adatlapon szereplő populáció (A-D)	Javasolt populáció (A-D)
II., IV.	ráncos gyászbogár (<i>Probatiscus subrugosus</i>)		D

18. táblázat: A tervezési területen előforduló, jelölő értéknek nem javasolt közösségi jelentőségű állatfaj

A területre jelölő vágó csík (*Cobitis taenia*) törlése javasolt a jelölő állatfajok listájából, mert a faj jelenlétét többszöri, célzott kereséssel sem sikerült bizonyítani.

A területen előforduló közösségi jelentőségű, de nem Natura 2000 jelölő állatfajok:

Irányelv melléklete	Faj név
IV.	kis Apolló-lepke (<i>Parnassius mnemosyne</i>)
IV.	erdei béka (<i>Rana dalmatina</i>)
IV.	barna ásóbéka (<i>Pelobates fuscus</i>)
IV.	zöld gyík (<i>Lacerta viridis</i>)
IV.	zöld levelibéka (<i>Hyla arborea</i>)
IV.	rézszikló (<i>Coronella austriaca</i>)

19. táblázat: A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű, de nem Natura 2000 jelölő állatfajok

A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség	Jelentőség
------------	----------------	-----------	------------

		(V, FV)	(1-2 mondatban leírni miért fontos a területen)
NÖVÉNYEK			
tavaszi hérics	<i>Adonis vernalis</i>	V	A sztyepei vegetáció jellemző védett faja.
homoki vértő	<i>Onosma arenaria</i>	V	A homoki vegetáció jellemző védett faja.
homoki árvalányhaj	<i>Stipa borysthénica</i>	V	A homoki vegetáció jellemző védett faja.
bugás sás	<i>Carex paniculata</i>	V	A lápi vegetáció jellemző védett faja.
rostostövű sás	<i>Carex appropinquata</i>	V	A lápi vegetáció jellemző védett faja.
gérbics	<i>Limodorum abortivum</i>	V	A melegkedvelő tölgyesek jellemző védett faja.
kései szegfű	<i>Dianthus serotinus</i>	V	A homoki vegetáció jellemző védett faja.
gyapjúsás fajok	<i>Eriophorium latifolium / angustifolium</i>	V	A lápi vegetációra jellemző maradványfajai.
kornistárnics	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	V	A kékperjés láprétek kaszálásra érzékeny maradványfaja.
ÁLLATOK			
kis színjászólepke	<i>Apatura ilia</i>	V	A puhafás facsoportok, erdők ritka faja.
Brunner-pókszöcske	<i>Poecilimon brunneri</i>	FV	A löszgyepek ritka faja (Mo.-on csak itt található meg).
pannon gyík	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	FV	Az erdőszyepp élőhelyek ritka faja.
gyurgyalag	<i>Merops apiaster</i>	FV	A korábbi homokbányászatból visszamaradt falak telepes fészkelője.

21. táblázat: A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

Művelési ág szerinti megoszlás

Művelési ág	Terület (ha)	Arány (%)
Erdő	5 283,5	70,2832
Szántó	999,5	13,29522
Legelő	801,8	10,66577
Rét	171,4	2,280315
Kivett	222,5	2,959249
Halastó	26,6	0,354028
Nádas	8,8	0,117105
Kert	2,6	0,03503
Összesen	7 517,5	100

21. táblázat: Művelési ág szerinti megoszlás

A tervezési terület nagy része, valamivel több, mint 70%-a erdő művelési ágban van, a gyepek és szántók aránya közel azonos, 13-13 %-ot tesz ki. A többi művelési ág kiterjedés elenyésző, alig több, mint 3 %-ot tesznek ki együttesen.

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

Tulajdonos	Vagyonkezelő	Szektor kód	Terület (ha)	Arány (%)
Magyar Állam		16	5955,2	79,22
	Pilisi Parkerdő Zrt.	16		
	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	16	56,3	
Mezőgazdasági termelőszövetkezetek		21	207,7	2,762422
Egyéb szövetkezet		24	21,9	0,291935
Részvénytársaság		34	1,9	0,025801
Önkormányzatok		53	226,2	3,01
Magántulajdon		61	1 104,5	14,69
Összesen				100

22. táblázat: Tulajdoni viszonyok

A tervezési terület legnagyobb része, 79,22%-a állami tulajdonban áll, a legtöbb területnek a Pilisi Parkerdő Zrt. a vagyonkezelője. Magántulajdonban áll a terület 14,69%-a. A szövetkezeti és önkormányzati tulajdon arány közel azonos, mindössze 3-3 %-ot tesz ki. Részvénytársaság tulajdonában csak 0,025 % terület áll.

1.3.3. Területhasználat és kezelés

Tájtörténet

A terület tájtörténetéről részletes adatok találhatóak Bíró Mariann: A Gödöllői-dombvidék Tájvédelmi Körzet erdő- és tájhasználati története a XVI. századtól napjainkig (2004.) című könyvben.

Mezőgazdaság

A Gödöllői-dombság Natura 2000 terület mintegy 13%-a áll szántóföldi művelés alatt. Alapvetően nagyparcellás szántók találhatóak a területen, jelentős részük Pécel területén, kisebb kiterjedésben Babatpuszta, valamint Váckisújfalu környékén, illetve kisebb beékelődött szántók minden területen előfordulnak.

A szántókkal közel azonos kiterjedésben találhatóak gyepterületek. A gyepek nagy része a Pécel térségében lévő szántókkal mozaikosan található. Kisebb gyepek elszórtan találhatóak, elsősorban patak völgyekben. A gyepek egy részén folyik legeltetés, illetve kaszálás, de a 6240 és 6210 élőhelyen semmilyen hasznosítás nincs.

Erdészet

A Gödöllői-dombság Natura 2000 területen található erdőterületek nagysága meghaladja az 5200 ha-t. Tulajdonformát tekintve körülbelül 80%-a áll állami tulajdonban, míg magántulajdonban körülbelül 10%-a. (lásd melléklet erdészeti adatok 4). Az összes erdőterület alig több, mint 10%-a faanyagtermelési elsődleges rendeltetésű. (lásd melléklet erdészeti adatok 3). Döntő részük különleges erdő, védett vagy fokozottan védett, melyek jórészt elsődlegesen természetvédelmi rendeltetéssel bírnak. A Natura 2000 rendeltetés mindenhol megjelenik másodlagosan. (lásd melléklet erdészeti adatok 5). A területen található a 44,5 ha-os magterületű Nagy Istrázsa-hegy Erdőrezervátum.

A faállományt a kocsányos- és (kisebb mértékben a) kocsánytalan tölgyek uralják közel 44 %-os fakészlet-részesedéssel (38%-os területrészesedéssel), valamint a csertölgy jelenléte jelentős még 20%-kal (17%). Idegenhonos fajként azonban sajnos erőteljes az akác előfordulása is (12 és 20%). Ezen kívül jelentősebb még a juhar-kőris arány (kb 13%-os részesedések). Ezek az arányok jellemzik a faanyagtermelést szolgáló- és az egyéb erdőket is (lásd melléklet erdészeti adatok 1 és 2).

Korosztályok tekintetében elmondható, hogy az állományok kb fele 50-80 év közötti és mindössze durván 10%-uk fiatalabb 30 évnél. Az említett középkorú arányok jellemzik a tölgyeket, viszont a fiatalok aránya esetükben 5%-nál is alacsonyabb. Ezzel szemben az akácoknál értelemszerűen a 40 év alatti egyedek dominálnak, arányuk magasabb 50%-nál. A juharok és egyéb kemény lombosok koreloszlása egyenletes, 31-40, valamint 61-70 között kulminál (lásd melléklet erdészeti adatok 1 és 2).

A területen a fahasználat módja fajsúlyosan tarvágás, tuskózás, mélyszántás, teljes talajelőkészítés. A Bag – Domony tömbben folyamatban van az átállás folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodásra, döntően tölgyesek esetében. Kisebb mértékben ugyan, de megjelenik, mint használati mód a fokozatos felújító vágás a szálaló vágás is (lásd melléklet erdészeti adatok 1).

Az erdősítés jellemzően tarvágást követő mesterséges felújítás, illetve természetes mag eredetű erdőfelújítás mesterséges kiegészítéssel. A célállományok elsődlegesen tölgyes/cseres-elegyes, cseres-tölgyes erdők. Természetvédelmi szempontból azonban negatívum, hogy sok helyen megjelennek még az akácok részletek is, mint másodlagos célállományok (lásd melléklet erdészeti adatok 2).

Fenyvesek helyén általában cser szürkenyár kerül telepítésre. Akácokat általában gyökérszagatással akácossá újítják fel.

Jellemző az ostorfa, bálványfa és kései meggy spontán állományainak kialakulása.

Az erdőterületeken általánosan jellemző a vegyszerezés, elsősorban talajfertőtlenítés cserebogár pajor ellen, illetve gyomirtás főleg siska nádtippan ellen.

A jelölő élőhelyek koreloszlása nem kedvező, mind az idős, mind a fiatal állomány kis területet foglal el.

Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

A Natura 2000 terület nagy részén Pilisi Parkerdő Zrt. a vadgazdálkodó, ezen kívül kisebb területekkel rendelkeznek az alábbi vadásztársaságok:

- Galgamácsai Cservölgy Vadásztársaság
- Tűzberek Vadásztársaság a Rákosmenti Vadászok Egyesülete
- Galgatáj Vadásztársaság Sport Egyesület
- Nadler Herbert Természetvédelmi és Vadgazdálkodási Társaság
- Süllyási Szent Hubertus Bérkilövő Vadásztársaság
- Dányi Vadásztársaság Egyesület
- Hajta-Völgyi Bérkilövő Vadásztársaság
- Szent András Dombi Vadásztársaság

A területen a vadállomány nagyon nagy létszámú, különösen sok a vaddisznó, jelentős a szarvas kisebb létszámú a dám és muflon állomány. Apróvadak közül megtalálható a fácán és a mezei nyúl, de ezek állománya nem jelentős.

A területen több tórendszeren intenzív horgászat folyik. Süllyápon 3 horgásztavon, a Babati tórendszeren 11 tóból 2 tavon van horgászati tevékenység. Domonyvölgyben az Egres-patakon 3 horgásztó található, valamint 1 horgásztó van a Szentgyörgyi vadászház mellett.

Vízgazdálkodás

A területen minden vízfolyás erősen kezelt, kivéve az Egres-patak egyes szakaszai, melyek teljesen természetesek. Két völgyzáró gátas duzzasztott tórendszer került kialakításra. A Babati-halastavak 11 duzzasztott tóból állnak, valamennyi intenzíven kezelt. A süllysápi halastavak, egy része szintén intenzív kezelés alatt áll, azonban néhány része extenzíven hasznosított.

Turizmus

A tervezési terület a Budapesti agglomeráció területén helyezkedik el, és a szabadidős sportok szinte minden formája érinti. A területen jelentős a kiránduló turizmus, erdős területet behálózzák a jelzett túristautak. Főleg a Gödöllő környéki gyepekre, erdőkre koncentrálódik a szervezett turizmus, amely a Gödöllőn működő turisztikai egyesület tevékenységének is eredménye. A szervezett teljesítménytúrákon a résztvevők száma esetenként a 800 főt is eléri. Emellett a nagyobb ünnepeken, hosszú hétvégeken is jelentős számú turista érkezik a területre. Jelentősebb a terepmotorozás, és újabban a tereplovaslás, - nem csak a kijelölt utakon, hanem a gyepeken, erdőkben is.

Több érintett települési önkormányzat is kitörési pontot lát a turizmusban, illetve annak fejlesztésében. Egyelőre ezek az elképzelések még nem öntöttek konkrét formát, de a közeljövőben várhatóak ezzel kapcsolatos beruházások, fejlesztések.

Ipar

A területen ipari tevékenységet nem folytatnak.

Infrastruktúra

A terület infrastruktúrális ellátottsága a terület viszonylag nagy kiterjedése, szabdaltsága, valamint Budapesthez való közelsége miatt az infrastruktúrális ellátottság jelentős. A terület egységei között halad el az M3 autópálya, a 3-as főút és a Gödöllő – Valkó összekötő út, míg a terület szélén található a Gödöllő – Aszód összekötő út. A Natura 2000 területet sok főút tárja fel, melyek egy része sorompózott, de jelentős a közforgalom számára használható földutak száma is. A területet szintén szabdalja a Budapest – Hatvan vasútvonal. Több nagyfeszültségű vezeték is érinti a területet: Bagon 120kV-os, Szada – Domony területén 220kV-os és Kerepes – Kistarcsa területén 400 kV-os távvezeték halad keresztül. Pécel község határában érinti a Natura 2000 területet a testvériség kőolaj-, és a Barátság földgázvezeték.

Egyéb

Településrendezési eszközök

- Bag:
Bag Nagyközség Önkormányzata képviselő-testületének többször módosított 25/2005. (V.26.) Ökt. határozata a Településszerkezeti Tervről és többször módosított 8/2005. (V. 26) sz. Ökt. rendelete a szabályozási tervről.
- Domony
Domony Község Önkormányzatának 74/2013. (XI. 6.) Kt. határozata a 46/2006. (IX. 26.) önkormányzati határozattal elfogadott településszerkezeti terv módosításáról
Domony Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2013. (XI. 6.) rendelete a település helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről
- Dány

Dány Község Önkormányzatának 178/2005.(XII. 29.) kt. határozata a község településszerkezeti tervéről és 25/2005. (XII.30.) kt. rendelete a község helyi építési szabályzatáról

- Erdőkertes

Erdőkertes Község Önkormányzatának a község településszerkezeti tervéről szóló 72/2013. (XI.28.) határozata és a helyi építési szabályzatáról szóló 19/2013. (XI. 29.) rendelete.

- Galgahévíz

Galgahévíz Településszerkezeti Terve 2007-ben került elfogadásra, Galgahévíz Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2007. (VI.06.) rendelete Galgahévíz község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről.

- Gödöllő

Gödöllő Város Önkormányzata Képviselő-testületének 214/2012. (XI.15.) önkormányzati határozata Gödöllő város településszerkezeti tervéről

Gödöllő Város Önkormányzata Képviselő-testületének 25/2012. (XI.15.) önkormányzati rendelete és az ezt módosító 24/2013.(X.10.), a 27/2013.(XII.16.) a 14/2014. (IX. 22.), a 20/2015. (VI. 25.), a 9/2016. (IV.15.), valamint a 14/2016. (X.20.) önkormányzati rendeletekkel egységes szerkezetbe foglalt szövege Gödöllő város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Isaszeg

Isaszeg város módosított településszerkezeti terve, jóváhagyva: 2010.

Isaszeg Városi Önkormányzat Képviselő-testületének 30/2004. (XI. 8.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzatról, a 30/2005. (XI. 4.), a 13/2006. (IX. 20.), a 20/2006. (XII. 22.), valamint a 203/2010 (IX.23.) rendeletmódosítással egységes szerkezetben

- Kerepes

Kerepes Város Önkormányzat képviselő-testületének 253/2014.(XII.19.) kt. határozattal módosított, 221/2014.(XI.18.) kt. határozattal elfogadott Településszerkezeti Terv

Kerepes Város Önkormányzat képviselő-testületének 23/ 2014. (XI. 18.) önkormányzati rendelete Kerepes Város Helyi Építési Szabályzatáról, a 28/2014. (XII. 19.) módosító önkormányzati rendelettel egységes szerkezetben

- Kistarcsa

Kistarcsa Város Önkormányzata 152/2015. (IX.02.) számú határozata Kistarcsa Város Településszerkezeti tervéről

Kistarcsa Város Önkormányzata 31 / 2015. (IX.03) számú önkormányzati rendelete Kistarcsa Város Helyi Építési Szabályzatáról

- Pécel

Pécel Város Önkormányzat Képviselő-testületének 320/2014. (X.09.) számú rendelete Pécel Város Településszerkezeti Tervéről

Pécel Város Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2014 (X.10.) rendelete egységes szerkezetben a 27/2015. (VII.22.) rendelettel Pécel Város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Órbottyán

Órbottyán Város Önkormányzat Képviselő-testületének 6/2016. (I. 27.) számú határozata Órbottyán Város településszerkezeti tervéről

Órbottyán Város Önkormányzat Képviselő-testületének 2/2016. (I. 29.) számú önkormányzati rendelete Órbottyán Város helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Sülysáp

Sülysáp Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 46/2010. (IX. 16.) önkormányzati határozata Sülysáp Nagyközség Településszerkezeti Tervéről

Sülysáp Nagyközség Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2010. (IX. 23.) önkormányzati rendelete Sülysáp Nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról

- Valkó

Valkó Nagyközség Önkormányzatának 23/2006. (III.13.) kt. határozata a nagyközség Településszerkezeti Tervéről

Valkó Nagyközség Önkormányzat Képviselő Testületének 5/2006. (III.13.) kt. rendelete a nagyközség Helyi Építési Szabályzatáról

- Vácegres

Nem rendelkezünk adattal településrendezési tervre vonatkozóan.

- Váckisújfalu

Váckisújfalu Község Önkormányzata Képviselő-testületének 64/2007. (XI. 26.) számú határozata a község településszerkezeti tervéről

Váckisújfalu Község Önkormányzata Képviselő-testületének 9/2007. (XI. 27.) ök. rendelete a község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

- Vácszentlászló

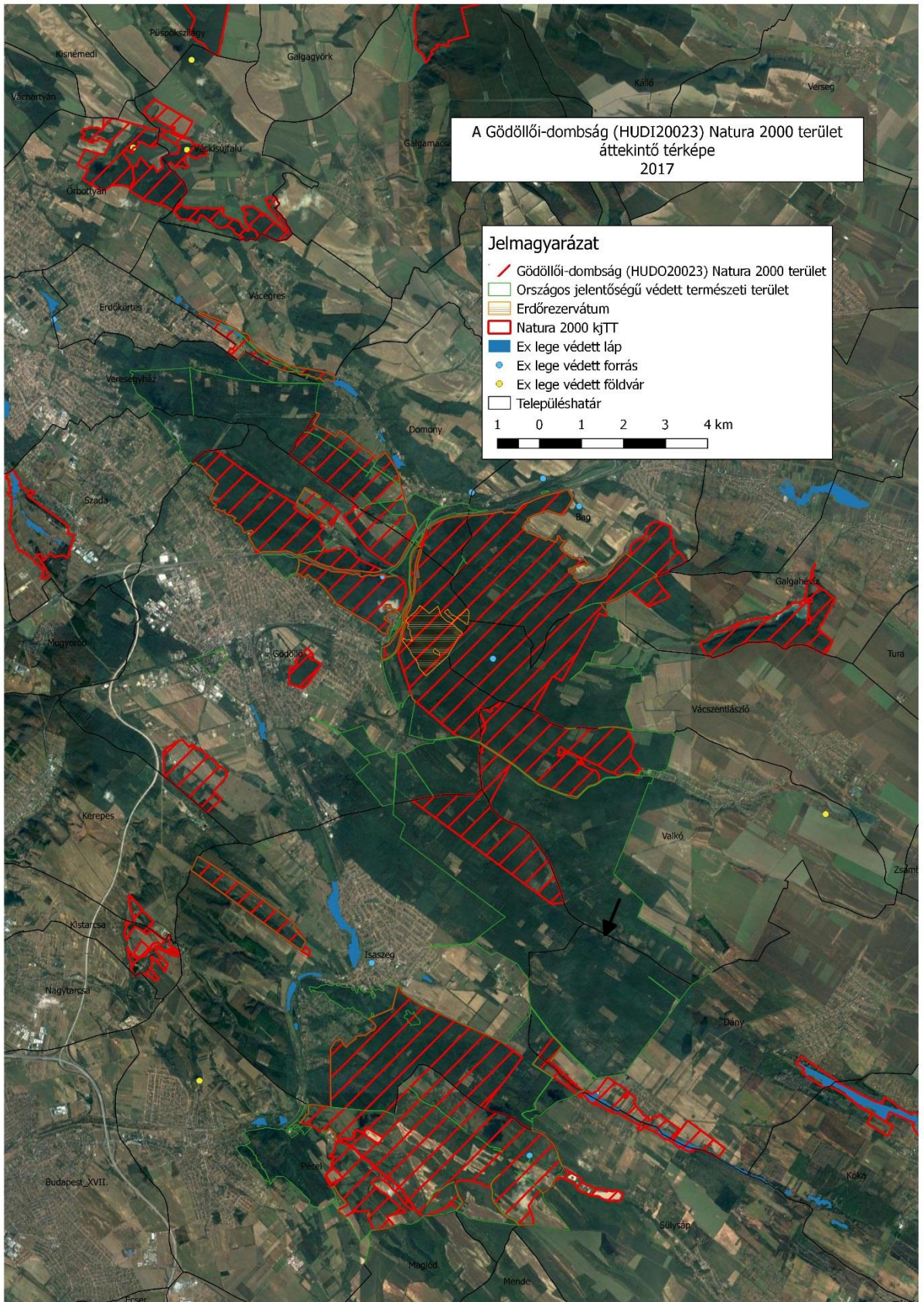
Vácszentlászló Község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2007. (V. 30.) rendelete Vácszentlászló Község helyi építési szabályzatáról és szabályozási tervéről

A tervezési terület vonatkozásában a településrendezési eszközök túlnyomó részben összhangban vannak a védelmi igényekkel.

Mellékletek

1. számú melléklet: Gödöllői-dombság (HUDI20023) Natura 2000 terület átnézeti térképe
2. számú melléklet: Gödöllői-dombság (HUDI20023) Natura 2000 terület élőhelytérképe

1. számú melléklet: Gödöllői-dombság (HUDI20023) Natura 2000 terület áttekintő térképe

2. számú melléklet: Gödöllői-dombság (HUDI20023) Natura 2000 terület élőhelyterképe

